KAZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Heinrich von Kleist

AMPHİTRYON

Çeviren: Ahmet Cemal

YAPI KREDİ YAYINLARI

Heinrich von Kleist • AMPHİTRYON

Alman edebiyatında, klasik dönemden romantizme geçiş evresinin en büyük yazarlarından olan Heinrich von Kleist, *Amphitryon* adlı oyununda Latin komedya yazarı Plautus'a kadar uzanan eski bir konuyu, "aldatılan koca/aldatmasına karşın suçsuz kadın" temasını işler. Kendi metninde ilke olarak Molière'in aynı adlı oyununun kurgusuna bağlı kalan Kleist, az sayıda değişiklikle esere Molière'inkinden çok farklı, bütünüyle kendi çağını yansıtan bir atmosfer kazandırmayı başarmıştır. *Amphitryon*, Kleist'ın en güçlü eserlerinden biri olmasının yanında, kökenleri klasik Yunan mitolojisine kadar uzanan çok eski bir konunun dünya edebiyat tarihinin akışı boyunca nasıl hep yeniden gündeme getirilmiş olduğunu göstermesi bakımından da önem taşımaktadır.

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Heinrich von Kleist

AMPHİTRYON

Molière'den Esinlenmiş Bir Komedi

Çeviren:
Ahmet Cemal

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 13
ISBN 975-363-329-7

Amphitryon / Heinrich von Kleist
Özgün adı: Amphitryon Einem Band
Çeviren: Ahmet Cemal
Redaksiyon: Tevfik Turan

1. baskı: 2000 adet, İstanbul, Eylül 1995

Yayına Hazırlayan: Çetin Şan
Tasarım: Mehmet Ulusel
Ofset Hazırlık: Nahide Dikel
Yayın Koordinatörü: Aslıhan Dinç
Baskı: Altan Matbaacılık Ltd. Şti.

© Yapı ve Kredi Bankası A.Ş., 1994
Türkçe çevirinin tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No: 285 Beyoğlu 80050 İstanbul
Telefon: (0-212) 293 08 24 Fax: (0-212) 293 07 23

KLEIST VE "AMPHİTRYON" ÜZERİNE

Alman edebiyatında, klasik ve romantik dönemler arasındaki geçiş sürecinde kendine özgü bir yeri bulunan *Heinrich von Kleist* (1777-1811), klişeleşmiş insan tasarımlarına karşı çıkan bütün sanatçıların kaçınılmaz denebilecek ortak yazgısını yaşayanlardan biri oldu. Avrupa'da tiyatro yöneticilerinin *Byron, Shelley, de Musset, Grabbe, Büchner* ve *Kleist*'ın eserlerine karşı direnmelerinin temel nedeni, bu yazarların kaleme aldıkları oyunların geçerli toplumsal değerlere bütünüyle ters düştüklerine inanmalarıydı. Tarihsel nedenlerden ötürü *kişilik* kavramı, 18. yüzyılın sonunda İngiltere, Almanya ve Fransa'da kamu yaşamının odak noktası niteliğinde bir kategori oluşturduğundan, sanattan genelde beklenen, dengeleri ve sınırları çok belirgin saptanmış, bir anlamda "güvenilir" kişilik çizimleri sergilemesiydi. Bu bağlamda estetik için, bireyin toplumdaki konumunun sarsılabileceğine ilişkin her türlü korkusunu ortadan kaldırmak gibi bir işlev öngörülmüştü. Bu işlevi yeterince gerçekleştiremeyen, dahası bireyi bir takım korkutucu iç hesaplaşmalara götürebilecek eserlerin sahnelenme olasılığı bulabilmesi, doğal olarak kolay değildi. Dönemin burjuva toplumu, sahneden kendisini ve konumunu onaylayan mesajların gelmesine alışmış/alıştırılmış bir kitleydi.

Bu nedenlerle, klasik formlar içersinde bütünüyle anti-klasik sayılabilecek hedeflere yönelen *Kleist*'ın da tiyatro oyunlarıyla kendini kitlelere sevdirebilmesi, söz konusu değildi. Kitleler bir yana, *Kleist*, oyunlarını *Goethe*'ye bile beğendirmeyi başaramadı. Alman edebiyatının en büyük adı, *Kleist*'ı çoğu kez "kafaları karıştırmakla", eserleriyle bir "duygu kargaşasına" yol açmakla suçladı. Günümüz tiyatro repertuarının temel taşları arasında yer alan "Kırık Testi" (Der zerbrochene Krug), "Homburg Prensi" (Prinz von Homburg) ve "Amphitryon" gibi eserler, bir *Goethe* tarafından bile zamanında yeterince

değerlendirilemedi. Bunun temel nedeni, başta da belirtildiği gibi, *Kleist*'ın oyunlarında belirginleşen insan imgesinin klasik dramadaki insanlarla bir ilintisinin bulunmamasıydı. Klasik dönemin "bilinebilir insan" tasarımının karşısına çıkarılan, artık bilinebilir olmaktan uzak, kararlarının ve eylemlerinin gerekçeleri her zaman anlaşılamayan kişilik kavramı, *Kleist*'ı klasik yazarlar ve klasik tiyatro adamlarının gözünde itici kılmaya yeterliydi. Almancanın gelmiş geçmiş en büyük anlatım ustalarından olan *Heinrich von Kleist*'ı sonunda intihara sürükleyen nedenler arasında bu anlaşılamama konumunun önemli yer tuttuğunu söylemek, abartı sayılmamalıdır.

Kleist, "Amphitryon" adlı komedisini eserin altbaşlığında büyük bir alçakgönüllülükle "Molière'den esinlenme" diye nitelendirir. Ancak örneğin 1807 yılında bir dostuna yazdığı mektupta, oyunun *Molière*'den yapılma bir çeviri değil, fakat bir "işleme" olduğunu kendisi de belirtmiştir. Zaten konu, ilk kez *Molière* tarafından ele alınmış da değildir. *Molière*, kendi eseri için, Roma edebiyatının en büyük komedi yazarı olan *Titus Maccius Plautus*'un (İ.Ö. 250-184) "Amphitruo" adlı komedisinden yararlanmıştı. Klasik mitoloji kökenli olan Amphitruo ile Alcmene öyküsü, eski Yunan'da, gerek klasik dönemde, gerekse Helenizm döneminde çeşitli tragedyalara esin kaynağı olmuştu. Bugün bu tragedyaların hiçbiri elimizde değildir. Bunların arasında *Euripides*'in "Alkmene" adlı eserinin sonrası için önem taşıdığı, bugün uzmanlarca ileri sürülmektedir.

Mitoloji kökenli "boynuzlu koca" öyküsünün işlenişi bununla da tükenmemektedir. Fransa'da *Jean Rotrou* ("Les Sosies", 1638), Portekiz'de *Camoës* ve İtalya'da *Dolze*, hep aynı konuya el atmışlardır. İngiltere'de ise *John Dryden* (1631-1700), "Amphitryon or the Two Sosias" adlı komedisinde, kendi deyişiyle, *Plautus*'un ve *Moliere*'in eserlerini birlikte işlemiştir. Aynı konunun işlenişi bağlamında en yeni örnek ise Fransız oyun yazarı *Jean Giraudoux*'nun (1882-1944) "Amphitryon 38" adlı komedisidir.

Kleist, kendi eserinde *Molière*'in kurduğu yapıyı ve metni geniş ölçüde muhafaza etmiş, fakat az sayıda değişiklikle oyuna bütünüyle kendine özgü bir hava kazandırmayı başarmıştır. Daha önceki metinlerde Jupiter ile Amphitryon'un yanında ikinci derecede bir rolü bulunan Alkmene, *Kleist*'ın oyununda olayların odak noktasına yerleştirilmiştir. Bu arada *Molière*'de yalnızca zeki esprilerin kaynağı

niteliğiyle önem taşıyan Alkmene-Amphitryon-Jupiter ilişkisi, *Kleist*'ta psikolojik açıdan çok uzantılı, hem trajik, hem de komik öğeler içeren bir sorunlar yumağına dönüşmüştür. Alkmene'nin Jupiter'le olan ilişkisinde Tanrı-insan ilişkisinin çelişkili yanlarını da vurgulayan *Kleist*, böylece konuya daha önceki metinlerde bulunmayan yeni bir düşünce boyutu getirmiştir.

Ahmet Cemal

KİŞİLER

JUPİTER, Amphitryon'un kılığında.
MERCURİUS, Sosias'ın kılığında.
AMPHİTRYON, Thebaililerin kumandanı.
SOSİAS, Amphitryon'un uşağı.
ALKMENE, Amhitryon'un eşi.
CHARİS, Sosias'ın eşi.
KUMANDANLAR

(Olay Thebai'de, Amphitryon'un sarayı önünde geçer.)

I. PERDE

Gece

I. SAHNE

SOSİAS

(Elinde bir fenerle girer)

Hey! Kimdir sinsice gezinen orada? Hey!
– Yeğlerdim şimdi günün ağarmasını; oysa gece – Evet?
Bir dost var burada, efendiler! Aynı yoldayız –
Olabilecek en şerefli yoldaştır rastladığınız
Yemin ederim ki, şu güneşin altında –
Yani ay ışığında şimdi, demek istediğim –
Ya hırsızdır bunlar, bana açıktan saldırma
Yürekliliğini gösteremeyecek serserilerdir;
Ya da rüzgâr tutup sallamıştır yaprakları.
Bu dağlarda bir uluma gibidir her yankı –
Dikkatli ol, oğlum, sakın aceleyle kalkma! –
Ama daha gecikirsem Thebai kapılarına,
Bu yoldan sürükleneceğim Orcus'un karanlıklarına.
Şeytan alsın! Başka türlü de sınayabilirdi
Efendim, yürekli olup olmadığımı.
Bütün dünyanın dilinde şimdi, kazandığı
Onca şan ve şöhret, gel gelelim bu karanlıkta
Beni yollamak, ne olabilir kötü bir şakadan başka!
Bana göstereceği biraz sevgi, biraz yakınlık
Çok daha fazla hoşuma giderdi, düşmanlarını
Dağıtmak için erdemlerle donattığı kılıcından.

Sosias, dedi bana, hazırlan benim hizmetkârım,
Gidip zaferimi ilan edeceksin Thebai'de,
Ve bildireceksin gönlümün narin sultanına
Artık yakın olduğunu dönüşümün.
Ama eyeri vurulmuş beygir olayım, yoktuysa
Bu işin sabaha kadar zamanı!
Ama o ne! Sanırım evimiz gözükmekte uzaktan!
Yaşa Sosias, vardın hedefine sonunda,
Bağışlayabilirsin artık bütün düşmanlarını.
Bundan böyle görevini düşünmektir tek yapacağın;
Büyük bir tantanayla götürecekler seni
Prenses Alkmene'ye, anlatman için anlatacağını
Ve o zaman eksiksiz, üstelik en usta hatip gibi,
Tasvir edeceksin Amphitryon'un vatanı uğruna
Verdiği muzaffer savaşı. – Ama dur bakalım,
Hay şeytan alsın! Nasıl anlatabilirim ki
Katılmadığım bir savaşı? Lanet olsun.
Keşke uzatsaydım başımı bir ara çadırdan dışarı,
İki ordu birbirine girdiğinde.
Adam sen de! Atarım bol keseden
Nasıl vuruşulduğunu ve aşağı kalmam elbet
Ok vızıltısı bile duymamış ötekilerden.–
Gelgelelim iyi olmaz mı biraz çalışman bu role?
Doğru! Doğru dersin, Sosias! Sına kendini.
Burası kabul salonu olsun şimdi, bu fener de
Beni tahtında bekleyen Alkmene.
(Feneri yere bırakır)
Ey yüce Prenses! Amphitryon yolladı beni,
Yani yüce efendim ve sizin soylu kocanız,
Atinalılara karşı kazandığı zaferin
Müjdesini getirmem için size.
– İyi bir başlangıç! – "Ah, sevgili Sosias,
Yine karşımdasın ya, dizginleyemem şimdi
Sevincimi." – Bunca iyilik utandırıyor beni,
Oysa gururlandırırdı kuşkusuz herkesi.
– Bak! Bu da iyi numara! – "Peki ya ruhumun
Efendisi Amphitryon, o nasıl?" – Soylu hanımım
Kısa keseyim isterseniz: Nasıl olduysa

Yüreğinizin sultanı, öyle tanımakta şimdi
Onu zafer alanı! – Bravo sana! Yok üstüne
Güzel konuşmakta! – "Ne zaman gelecek?"
Görevi izin verir vermez, daha geç değil,
Belki gönlünün istediğince erken olmasa bile.
– Pes doğrusu! – "Peki benim için başka
Şey söylemedi mi, Sosias?" – Az konuşur
Benim efendim, ama çoktur yaptıkları
Ve dünya titrer adını duyduğunda.
– Hay şeytan alsın beni, nereden geldi
Bunu söylemek şimdi aklıma?
"Demek kaçıyor Atinalılar, öyle mi?"
– Kaçmaktalar, öldü liderleri Labdakos, alındı
Pharissa, dağlarda ise yankılanmakta zafer
Çığlıklarımız. – "Ey benim sadık Sosias'ım,
Bunları anlatmalısın bana bütün ayrıntılarıyla."
– Buyruk sizin, yüce hanımım. Bu zafer var ya,
Öğünmek gibi olmasın, gerçekten de anlatabilirim
Her yanıyla: Şimdi lütfedip düşünürseniz şurayı –
(Anlatacağı yöreyi elinin içinde gösterir)
Pharissa diye – bildiğiniz gibi, bir kenttir
Orası da, hem de büyük bir kent, abartmış
Olmayayım, en az Thebai kadar. Şuradan nehir geçer.
Bizimkiler şu tepede savaş düzeninde; vadide
Yığınla düşman askeri. Saldırdılar bize,
Gökleri inleten bir and içmenin ardından,
Buyruklar yağdırarak her yana. Ama biz de
Kalmadan geride yüreklilikten yana, gösterdik
Onlara kaçış yolunu – Nasıl mı? Göreceksiniz
Şimdi nasıl olduğunu. İlkin öncülerimize
Rastladı düşman, şurada, onlar çekildiler.
Sonra okçularla karşılaştı, öte yanda;
Onlar da çekildiler. Daha da yüreklenen düşman
Üstüne yürüdü mancınık kullananların; meydanı
Bırakınca onlar da, yaklaştı asıl birliklere
Ve işte o zaman saldırdı – Bir dakika!
Doğru değil burası. Bir gürültü var sanki.

II. SAHNE

Mercurius, Sosias'*ın kılığında Amphitryon'un evinden çıkar.* Sosias.

MERCURİUS

(Kendi kendine)
Zamanında uzaklaştıramazsam eğer
Şu davetsiz serseriyi bu evden,
Styks adına söyliyeyim ki, Zeus'un
Bugün, Olympos'tan inerek Amphitryon
Kılığında ve Alkmene'nin kollarında
Tadacağı mutluluk girer tehlikeye.

SOSİAS

*(*Mercurius'*u görmeksizin)*
Bir şey yok görünürde ve geçmekte
Korkum, ama kurtulmak için maceracılardan
Artık evin yolunu tutmaktır bana düşen
Ve görevimi tamamlamaktır alnımın akıyla.

MERCURİUS

(Kendi kendine)
Ya Mercurius'u yenmelisin bunu yapmak için,
Dostum, ya da bilirim seni nasıl engelleyeceğimi.

SOSİAS

Gelgelelim hiç bitmeyecek sanki bu gece.
Beş saat olmadıysa eğer ben yola çıkalı,
Thebai'nin güneş saatine göre, parçalamak
Nasip olsun bana geceyi, kuleden atacağım
Oklarla. Ya zaferin sarhoşluğu sabah gibi
Gösterdi akşamı benim efendime,
Ya da hâlâ uyumakta gamsız Phobos,
Dün indirdiği için şişeyi dibine.

MERCURİUS

Şuraya bak, nasıl da saygısızca
Söz etmekte bu densiz, tanrılardan. Ama

Biraz daha sabır, elbet öğretirim sana
Pek yakında, saygının ne demek olduğunu.

SOSİAS

*(*Mercurius'*u görür)*
Ey gecenin tanrıları! İşte şimdi bittim.
Bir haydut dolanmakta evin çevresinde,
Elbet boylayacaktır darağacını günün birinde.
– Ama saldırgan gözükmeliyim şimdi, hem de
Çok emin kendimden.
(Islık çalar)

MERCURİUS

(Yüksek sesle)
Kimdir oradaki budala,
Kendi evindeymiş gibi, ıslıklarıyla
Kulaklarımı tırmalayan? Yoksa sopamla
Hoplayıp zıplamak mıdır istediği?

SOSİAS

– Bir müziksever değil, görünüşe bakılırsa.

MERCURİUS

Bulamadım geçen haftadan bu yana
Kemiklerini kırabileceğim birini.
Hantallaşmakta kolum, böyle durdukça,
Ama seninki kadar büyük bir kambur
Yeniden kavuşturur elime işlekliğini.

SOSİAS

Şeytan alsın, kim sardı başıma
Şuradaki herifi? Kesilmekte sanki
Soluğum can korkusundan. Daha korkutucu
Olamazdı gelseydi cehennemden.
– Ama belki bir şarlatandır yalnızca,
Korkaklığı benden farksız ve küstahlığı
Yalnızca korkutmak içindir beni.
Dur bakalım, numaracı, ben de beceririm

Senin yaptığını. Üstelik tek başınaysam
O da yalnız karşımda; yumrukları da
Daha fazla değil benimkilerden;
Ve şansım çok gülmese bile, yine de
Sıvışabilirim elbette –

MERCURİUS
(Yolunu keser)
Dur bakalım! Kimdir oradaki?

SOSİAS
Benim, ben.

MERCURİUS
Hangi ben?

SOSİAS
Ben olan ben, izin verirseniz eğer,
Ve sanırım farksız bir bendir, başkalarınınkinden.
Şimdi yüreğini pek tut, oğlum Sosias!

MERCURİUS
Dur, ucuz kurtulamazsın böyle,
Neyin nesisin, söyle!

SOSİAS
Neyin nesiyim, öyle mi?
İki ayaklılardanım, gördüğünüz gibi.

MERCURİUS
Efendi misin, yoksa uşak mı,
Odur bilmek istediğim!

SOSİAS
Bana bakışınıza göre,
Uşak da olurum, efendi de.

MERCURİUS
İyi. Hoşlanmadım senden.

SOSİAS
Üzüldüm buna, ama ne gelir ki elimden?

MERCURİUS
Bana bak, serseri, şudur kısaca
Bilmek istediğim, kim olabilir senin gibi
Ciğeri beş para etmez biri? Nereden gelip
Nereye gider ve ne olabilir buralarda
Böyle oyalanmasının nedeni?

SOSİAS
Verebileceğim bir karşılık yoktur sorunuza,
Ben de bir insanım, demekten başka;
Bir insan, başka insanlara giden
Ve bir de görevim var, artık canımı sıkan.

MERCURİUS
Şakacısın gördüğüm kadarıyla ve niyetin
Beni başından savmak. Ama içimden gelen
Sürdürmek bu ahbaplığı ve daha karışsın diye işler,
Patlatacağım şimdi ensene şu tokadı.

SOSİAS
Bana mı?

MERCURİUS
Evet sana, al işte, kuşkun olmasın,
Peki şimdi ne yapacaksın?

SOSİAS
Vay be!

MERCURİUS
Orta sıklet bir vuruştu yalnızca.
Kimi zaman daha da iyidir vuruşum.

SOSİAS

Ben de hevesli olsaydım eğer bu işe,
İyiden iyiye girerdik birbirimize.

MERCURİUS

Hoşuma giderdi. Severim beraberliğin böylesini.

SOSİAS

Ama ayrılmak zorundayım sizden, işimin gereği.
(Gitmek ister)

MERCURİUS

(Yolunu keser)
Nereye?

SOSİAS

Sana ne bundan, şeytan aşkına?

MERCURİUS

Bilmek istiyorum dedim sana, nereye gittiğini!

SOSİAS

Oradaki kapıdır
Açtırmak istediğim. Yolumdan çekil.

MERCURİUS

Küstahsan eğer, ey sefil,
Yaklaşacak kadar o saray kapısına, bak
Sağnak gibi inecek tokatlar üstüne.

SOSİAS

Ne yani, izin yok mu evime dönmeme?

MERCURİUS

Evine mi dedin? Tekrarla!

SOSİAS
Öyle dedim.
Evime.

MERCURİUS
Evim mi diyorsun sen buraya?

SOSİAS
Ne varmış dememde?
Amphitryon'un evi değil mi burası?

MERCURİUS
Amphitryon'un evi mi dedin, elbet öyle!
Thebai halkının başkomutanının sarayı.
Gelgelelim seni ne ilgilendirir öyle olması?

SOSİAS
İlgilendirmez mi, Amphitryon'un
Uşağıysam eğer?

MERCURİUS
Onun uş–?

SOSİAS
Evet, uşağı.

MERCURİUS
Sen mi?

SOSİAS
Evet, ben.

MERCURİUS
Yani Amphitryon'un uşağı?

SOSİAS
Thebai halkının başkomutanı
Amphitryon'un uşağı.

MERCURİUS
Adın ne senin peki?

SOSİAS
Sosias.

MERCURİUS
Öyle mi –?

SOSİAS
Sosias.

MERCURİUS
Bana bak, kemiklerini kırarım şimdi senin!

SOSİAS
Ya senin
Başında mı aklın?

MERCURİUS
Ey utanmaz adam, kimden aldın
Sosias'ın adını taşıma hakkını?

SOSİAS
Bu adı taktılar bana, kendim almadım.
İstiyorsan, babamdan sor hesabını.

MERCURİUS
Duyulmuş mudur edepsizliğin bu kadarı?
Hiç utanmadan cüret ediyorsun, yüzüme söylemeye
Sosias olduğunu, öyle mi?

SOSİAS
Evet, öyle gerçekten de.
Haklı bir nedenle üstelik, çünkü tanrılardan
Gelme bir buyruk; isteyemem olduğumdan
Başkası olmayı, tanrılara karşı çıkarak;
Dolayısıyla mecburum ben Amphitryon'un

Uşaklığına, on kere yeğlesem de, beyin
Kendisi, yeğeni ya da enişteşi olmayı
Kendi uşaklığıma!

MERCURİUS
Bekle o halde! Şimdi bulurum çaresini
Seni sokmanın başka kılığa!

SOSİAS
Ey hemşerilerim! Ey Thebaililer! İmdat!
Katiller, hırsızlar var burada!

MERCURİUS
Aşağılık adam, bir de bağırıyorsun ha?

SOSİAS
Ne yani, siz vuracaksınız,
Ben ağzımı açmayacağım, öyle mi?

MERCURİUS
Bilmiyor musun, gecedir şimdi, uyku vakti
Ve burada, bu sarayda, uyumaktadır
Amphitryon'un karısı Alkmene?

SOSİAS
Cellat alsın canınızı!
Gördünüz ya, sizin gibi dayak atamadığımı,
Artık hepten alta gittim, demektir.
Ama kahramanlık değildir vurup da
Karşılık görmemek. İyi dinleyin şimdi:
Kötü şeydir, kaderin cesaretini gizlemeye
Zorladığına cesaret gösterisi yapmak.

MERCURİUS
Sadede gel. Kimsin sen?

SOSİAS

(Kendi kendine)

Kurtulabilirsem eğer
Bunun elinden, dökeceğim bir şişe şarabın
Yarısını yerlere, kurban diye.

MERCURİUS

Söyle, Sosias mısın hâlâ?

SOSİAS

Bırak da gideyim yoluma.
Sopanla yok edebilirsin elbet beni;
Ama çıkaramazsın *Ben* olmaktan, değil mi ki
Ben, benim şimdi. Tek fark daha iyi bilmemdir
Artık Sosias olduğumu bu dayağın ardından.

MERCURİUS

O halde seni geberteyim de gör, köpek!

(Tehdit eder)

SOSİAS

Yapma! Yapma!
Kes artık bana saldırmayı.

MERCURİUS

Kesmem
Ta ki sen pes edene kadar

SOSİAS

Peki, pes ediyorum karşında.
Karşılık vermeyeceğim artık, haklı çık,
Ve evet diyeceğim, ne dersen bana.

MERCURİUS

Hâlâ Sosias mısın, söyle şimdi?

SOSİAS

Ah,
Ne olmamı istersen, oyum artık. Emret
Kim olmam gerektiğini, çünkü sopan seni
Yaşamımın efendisi kılmakta.

MERCURİUS

Daha önce Sosias diyordun kendine, öyle mi?

SOSİAS

Doğrudur, şu ana kadar öyle dediğim,
Hiç de yanlış sayılmazdı. Ama gelgelelim
Senin gerekçelerin ağır bastı:
Görüyorum ki, benmişim yanılan.

MERCURİUS

Benim, adı Sosias olan.

SOSİAS

Sosias mı dedin?
Sen mi?

MERCURİUS

Evet, Sosias benim. Ve isteyen olursa
Tartışmak, sakınsın kendini sopamdan.

SOSİAS

(Kendi kendine)
Ey ölümsüz tanrılar! İşe bakın ki
Kendimden vazgeçmek ve bir hilekârın adımı çalmasına
Boyun eğmek zorundayım şimdi!

MERCURİUS

Bir şeyler mırıldanmaktasın duyduğum kadarıyla!

SOSİAS

Pek ilgilendirmez aslında seni söylediklerim,
Ama bizi yöneten Yunan tanrıları adına, izin ver
Seninle açık yürekli konuşmama!

MERCURİUS

Konuş, ne konuşacaksan.

SOSİAS

Ama dilsiz kalacak sopan,
Karışmayacak lafımıza! Söz ver,
Bir ateşkes yapalım aramızda!

MERCURİUS

Tamam, öyle olsun.
Kabul ediyorum bu isteğini de.

SOSİAS

O zaman söyle bana,
Nereden geldi aklına, adımı benden utanmaksızın
Çalmak gibi duyulmamış bir düşünce?
Paltom ya da akşam yemeğim olsaydı, hadi neyse;
Ama bir ad bu! Geçirebilir misin öylece sırtına?
Yiyip içebilir ya da rehin verebilir misin?
O halde ne yararı olacak bu hırsızlığın sana?

MERCURİUS

Nasıl? Sen – sen demek şimdi kalkmış –

SOSİAS

Dur!– Dur diyorum!
Ateşkes yapmıştık aramızda.

MERCURİUS

Seni utanmaz!
Ciğeri beş para etmez herif seni!

SOSİAS

Böylesine diyeceğim yok.
Küfürleri severim, sohbet edebilir,
İki kişi birbirine söverek.

MERCURİUS

Benim adım Sosias diyorsun, ha?

SOSİAS

Evet, itiraf ediyorum, doğruluğu onaylanmamış
Bir söylenti –

MERCURİUS

Yeter, bozuyorum
Ateşkesi ve sözü ben alıyorum yeniden.

SOSİAS

Cehenneme kadar yolun var! Mahvedemem kendimi,
Ne değişebilirim, ne de çıkıp derimin içinden,
Onu senin sırtına geçirebilirim.
Görülmüş mü böylesi, dünya olalı beri?
Yoksa rüya mı hepsi? Güç bulayım derken
Sabahın köründe, fazla mı kaçtı içtiklerim?
Bulanık mıdır şimdi acaba bilincim?
Amphitryon değil miydi beni buraya gönderen,
Bildireyim diye prensese dönüşünü?
Anlatmak değil miydi görevim, Amphitryon'un
Zaferini ve Pharissa'nın nasıl düştüğünü?
Biraz önce varmadım mı buraya?
Bir fener değilse, nedir şu elimdeki?
Bu kapının önünde dolanırken bulmadım mı seni?
Ve yaklaşmak istediğimde büyük kapıya,
Sopanı aldığın gibi eline insafsızca
Mosmor ettin sırtımı, söyleyip yüzüme karşı
Asıl senin Amphitryon'a uşaklık yaptığını.
Evet, ne yazık ki gerçek bütün bunlar,
Ama keşke tanrılar izin verseler de,
Cin çarpmasından kaynaklanma hayaller olsalar!

MERCURİUS

Bak, aşağılık herif, öfkem sağanak gibi
Boşalmak üzere tependen aşağı neredeyse!
Aslında benim yaşadıklarımdır hepsi
Söylediklerinin, o dayağın dışında.

SOSİAS

Senin yaşadıkların mı? – Tanrılar aşkına,
Tanığımdır şurada duran fener –

MERCURİUS

Yalan söylüyorsun diyorum, hain!
Bendim Amphitryon'un gönderdiği buraya,
Dün, üstünde hâlâ savaş alanının tozlarıyla
Çıktığında kurban sunduğu Mars'ın tapınağından,
Beni görevlendirdi Thebai'ye götürmekle haberini
Kazandığı zaferin ve düşmanların komutanı
Labdakos'un öldüğünün; çünkü Sosias benim, diyorum sana,
Yani Amphitryon'un uşağı, yine bu taraflardan
Çoban Davus'un oğlu ve kardeşi, uzaklarda ölen
Harpagon'un, beni huysuzluklarıyla delirten
Charis'in kocası Sosias; kulede oturan ve daha
Kısa süre önce, dürüstlükte ileri gittiğinden,
Kıçına elli sopa yiyen Sosias!

SOSİAS

(Kendi kendine)
Haklı bunları söylemekte!
Bilir göründüklerinden haberi olamaz çünkü,
Eğer kendisi Sosias değilse.
İnanmak gerek buna, en azından biraz.
Üstelik görüyorum şimdi dikkatli bakınca,
Uymakta boyu boyuma, huyu da huyuma.
Ve yüzünde aynı kurnaz ifade, bana özgü.
– Birkaç soru yöneltmeliyim şimdi
Temize çıkartmak için kendimi.
(Yüksek sesle)
Söyle bakalım,
Nedir düşman kampındaki ganimetten
Düşen, Amphitryon'un hissesine?

MERCURİUS

Labdakos'un alınbağını ayırdılar ona,
Bulmuşlardı Labdakos'un çadırında.

SOSİAS

Peki ne yaptılar o takıyı?

MERCURİUS

Amphitryon'un adını kazıdılar
Parlak altın tokasına.

SOSİAS

Herhalde kendi kuşanmıştır şimdi o takıyı.

MERCURİUS

Alkmene'ye
Ayrıldı. Alkmene taşıyacak onu
Büyük zaferin bir anısı olarak.

SOSİAS

Ve bu armağan Alkmene'ye, kampta –

MERCURİUS

Yapılan altın bir kutuda sunulacak,
Üstünde Amphitryon'un armasıyla.

SOSİAS

(Kendi kendine)
Şeytan alsın, yok bilmediği!
Neredeyse artık ben de sorgulayacağım kendimi.
Sopasına borçluydu başlangıçta Sosias oluşunu,
Oysa şimdi, haklı nedenlerini de buldu.
Gerçi yemin edebilirim bu bedenin ben olduğuna
Yokladığımda oramı buramı. Gel gelelim
Nerededir bu labirendin çıkışı acaba?
Bilemez yalnız başımayken yaptıklarımı kimse,
Benim gibi bir ben olmadığı sürece.
– Peki, bir soru atalım bakalım ortaya,
Belki de bu kez düşer tuzağa.
(Yüksek sesle)
İki ordu vuruşmaya başladığında, söyle bakalım,
Ne yapıyordun, ustaca sıvıştığın çadırında?

MERCURİUS

Bir but vardı önümde –

SOSİAS

(Kendi kendine)

– Şeytanın ta kendisi bu herif! –

MERCURİUS

Çadırın bir köşesinde bulduğum.
Orada en iyi yerinden bir parça kestim kendime,
Bir de matara açtım, dışardaki savaş için
Biraz cesaret bulayım diye.

SOSİAS

(Kendi kendine)

Tamam. Gam yemem artık
Yer yarılıp beni yutsa bile, içilmez çünkü
O mataradan, bulamazsan eğer anahtarını
benim gibi, torbada, o da elbet bir rastlantı.
(Yüksek sesle)
Evet dostum, artık görüyorum ki,
Gerçekten Sosias'sın sen, tam da
Şu yeryüzüne göre. Daha fazla
Sınamak gereksiz bundan böyle.
Aklımın ucundan bile geçmez artık
Boşuna direnen biri gibi davranmak,
Çekilirim yolundan hemen, merak etme.
Yalnız bir iyilik yap bana
Ve söyle, Sosias olmadığıma göre, benim
Kim olduğumu! Çünkü sanırım sence de
Olmalıyım elbet *birisi!*

MERCURİUS

Ne zamanki bırakırım ismini,
Yine Sosias olabilirsin, ses çıkartmam buna.
Ama ben, sen kaldığım sürece, canın tehlikededir,
Direnirsen hâlâ sen olarak kalmakta.

SOSİAS

Peki, peki. İyice karışmakta kafamın içi.
Henüz tam anlamasam bile, görebiliyorum
Halimin nice olduğunu. Ne var ki,
Bir son bulmalı artık bütün bunlar;
Ve en akıllı yolu sona varmanın,
Benim de yoluma gitmemle ortaya çıkar.
– Hoşça kal.
(Saraya yönelir)

MERCURİUS

(Onu geriye iter)
Hâlâ mı? Bütün kemiklerini
Kırayım istiyorsun, öyle mi?
*(*Sosias*'a vurur)*

SOSİAS

Ey adaletli tanrılar!
Nerede kaldı korumanız? Haftalar boyu
İyileşemeyecek sırtım, Amphitryon
Hiç dokunmasa bile sopasına.
Pekâlâ! Aldırmadan bu cehennem gecesinin
Karanlığına, bu şeytan herifle kalmaktansa
Geri çekilip döneceğim yine kampa.–
Amma da onurlu bir elçilik oldu
Doğrusu bu benimki!
Ey Sosias, acaba
Nasıl karşılayacak efendin seni?
(Çıkar)

III. SAHNE

MERCURİUS

Hele şükür! Neden tası tarağı toplayıp
Gitmedin ki daha önce? Kurtulurdun onca dayaktan.–
Çünkü zaten aldırmıyor herif, bir tanrıdan
Sopa yemenin nasıl bir şeref olduğuna;
Hem de cennetten çıkmaydı dayağım, tam anlamıyla.
Olsun. Günah işlemişti zaten yeterince,
Hak etmişti yediği dayağı, bugün olmasa bile.
Geçmiştekilere saysın şimdi yediğini. –
Ama o bağırması, etinden et koparıyorlarmış gibi,
Dilerim uykularından etmemiştir âşıkları!
Oysa kalkmış bile Zeus. Geliyor tanrıların tanrısı,
Ve Alkmene de, sanki yanındaki biricik kocası,
Zeus'a eşlik etmekte, seve seve.

IV. SAHNE

Amphitryon kılığında Jupiter. Alkmene. Charis. Mercurius. *Meşaleler.*

JUPİTER

Sevgili Alkmenem, emret uzaklaştırsınlar
Şu meşaleleri, gerçi şimdi aydınlatmaktalar
Yeryüzünde açmış çiçeklerin en güzelini,
Ve hiçbir Olymposlu görmemiştir bunun gibisini;
Ne var ki, aynı meşaleler ele vermekte,
Bu güzelliğe kapılıp buralara kadar geleni,
Oysa en iyisi, bir sır olarak kalmasıdır,
Senin Amphitryon'unun geldiği Thebai'ye,
Çünkü savaştan çalınmadır, kurban olarak
Aşka sunduğum anlar; dünya kötüye yorar belki de
Hırsızlığın böylesini. İsterim, kimse tanık olmasın suçuma,
Beni bu suça azmettirenden başka.

ALKMENE

Amphitryon! Gideceksin demek artık?
Ah ne kadar da sıkıcı şanın ve şöhretin bu kadarı!
Nasıl isterdim bilsen, ganimet diye kılıcının hakkı olan alınlığı
Basit bir kulübenin etrafından toplanıvermiş
Bir avuç menekşeyle değiştirebilmeyi!
Neye ihtiyacımız olabilir, birbirimizden gayri?
Nedendir zorlaman bunca kendini
Daha bir taç ve bir komutanlık uğruna?
Gerçi halk seni çılgınca alkışladığında
Ve aslında harcadığında alkışlarını her büyük ada,
Tatlı şey, senin bana ait olduğunu düşünmek;
Gel gelelim seni vahşi bir savaşın ortasında
Düşündüğümde, göğsüne yönelen oklarla,
Onca korkunun bedeli olabilir mi bu haz?
Ne kadar ıssızlaşıyor bu ev sensiz!
Nasıl geçmek bilmiyor, bütün bir günü dolduran
Saatler! Sevgili Amphitryon, ancak bugün,
Yani seninle dolu geçen iki kısa saatin ardından
Anladım, neleri yitirdiğimi vatan uğruna.

JUPİTER

Sevgilim, nasıl da mutlu kılmaktasın beni!
Ama bir sıkıntım var, duyunca gülünç bulsan dahi
Açmak zorundayım sana. Biliyorsun, evliliğin
Yasası gereği, aşkı karşısındakinde bulamayan eş,
Karşı tarafın buna zorlanmasını isteyebilir yargıçtan.
İşte bu yasadır sevgilim, beni üzen
Gerçekte mutluluktan uçarken.
Yalnız *sana* borçlu olmak isterdim, senin yüreğine,
Sevginin bütün armağanlarını, yoksa seni belki de
Borçlu kılacak resmi bir bağa değil. Bilsen
Nasıl da kolaydır dağıtman bu küçük kuşkuları!
Onun için aç yüreğini bana ve konuş içtenlikle:
Kocanla aynı insan mıdır
Bugün bağrına bastığın sevgilin?

ALKMENE

Sevgilim ve kocam benim! Ne söylemektesin?
Yalnızca bu kutsal bağ değil midir
Sana vermem kendimi? Nasıl acı çektirebilir
Sana bir dünya yasası, sınırlamak bir yana,
En güçlü tutkuların önündeki engelleri bile
Bir çırpıda yıkabildikten sonra?

JUPİTER

Sana karşı duyduklarım, sevgili Alkmene,
Güneşin dünyaya uzaklığı kadar bırakır geride
Yalnızca bir kocanın borçlu olduklarını sana.
Onun için çıkart düşüncelerinden kocanı ve
Bir ayrım gözet onunla sevgilinin arasında.
Bir acı kaynağı benim için, bu iki insanın
Neredeyse utandırıcı karışması birbirine
Ve dayanamıyorum, aslında sana yabancı birini
Yalnız hakkıdır diye benimsediğini düşünmeye.
Dinle, paha biçilmez ışığım,
Bütün dileğim, çok özel bir *ben* olmaktır gözünde;
Büyük tanrıların ihsanı olan sanatıyla
Seni fethetmiş bir kumandan!
Ne işi var burada, kısa süre önce
Alıp götürmek için büyük bir aileye,
Zengin bir kral kızına talip olan
Thebai'nin kendini beğenmiş kumandanının?
Ne dersin? Bak, benim istediğim, erdemi
Bırakmak o herkesin şımarttığı adama
Ve yalnızca kendime saklamak aşkını!

ALKMENE

Amphitryon! Şaka yapıyorsun!
Duysaydı halk, burada Amphitryon'u aşağıladığını,
Herhalde seni bir başkası sanırdı.
Gerçi bu mutlu gecede çıkmadı ağzımdan
Sevgiliyi kocaya yeğlediğim; ama tanrılar ikisini
Sende birleştirip bana verdiklerinden, sevinerek
Bağışlıyorum birbirlerine ettiklerini.

JUPİTER

Söz ver, yeniden kavuşmamız uğruna
Kutladığımız bu şenlik hiç silinmeyecek
Belleğinden ve yaşadığımız tanrılara layık gün,
Hiç karışmayacak bundan böyle yaşamında
Sürdüreceğin evliliğinin sıradanlığıyla.
Söz ver, döndüğünde Amphitryon günün birinde,
Yine de yalnız beni düşüneceğine.

ALKMENE

Söz veriyorum. Ne diyebilirim ki başka?

JUPİTER

Teşekkürler sana!
Sandığından daha derindir bunun anlamı da, yorumu da.
Hoşça kal artık, görevim çağırmakta beni.

ALKMENE

Demek gidiyorsun artık?
Binlerce kanat çırpışıyla uçup gidiveren
Bu kısacık geceyi benimle bitirmeden, öyle mi?

JUPİTER

Daha mı çabuk geçti bu gece, bundan öncekilerden?

ALKMENE

Ah!

JUPİTER

Tatlı çocuk! Aurora bundan fazlasını
Yapamazdı mutluluğumuz için. Hoşça kal. Şimdi
Gitmem gerek. Engel olacağım başka
Gecelerin gerektiğinden uzun sürmesini.

ALKMENE

Bir mutluluk sarhoşu, şu karşımdaki.
Tıpkı benim gibi.
(Çıkar)

V. SAHNE

Mercurius. Charis.

CHARİS

(Kendi kendine)

İşte ben buna derim sevgi! Budur sadakat!
Ve budur kutlama dediğin, eşler
Uzun bir ayrılığın ardından kavuştuklarında!
Kocam olacak şu dağdan inmeye gelince,
Cansız bir kütük bile daha sıcak davranır bana.

MERCURİUS

(Kendi kendine)

Koşup hatırlatmalıyım geceye
Bozmaması gerektiğini dünyanın düzenini.
On yedi saatini geçirdi bugün Thebai'de
Çöpçatanların tanrıçası, gidebilir artık, peçesini
Takmak için başka serüvenlerin de yüzüne.

CHARİS

(Yüksek sesle)

Bak duygusuza! Gidiyor şimdi de!

MERCURİUS

Ne yani, gitmeyecek miyim peşinden
Amphitryon'un? O kampa döndüğünde, gerekmez mi
Ayı postuna uzanmam onun peşinden?

CHARİS

Ama insan bir şey söyler giderken.

MERCURİUS

Onun da zamanı var elbet. –
Zaten biliyorsun sorunun yanıtını, bu da
Yeter sana. Dirhemle ölçerim konuşmamı böyle anlarda.

CHARİS

Dangalaklığındır bunu yaptıran sana.
Benim iyi yürekli karıcığım, sevgiyle an beni,
Der insan, üzülme der, ya da, ne bileyim ben!

MERCURİUS

Şeytan aşkına, neler saçmalıyorsun sen!
Gülücükler mi dağıtayım, zaman öldüresin diye?
On bir yıllık evlilik tüketir bütün sözcükleri,
Susuyorsam, artık kalmamıştır söylenecek, belli.

CHARİS

Ey nankör, görmez misin Amphitryon nasıl sevecen
En sıradan insanlar gibi!
Utanmalısın, karısına bağlılıkta ve sevgide
Aşabildiği için bir soylu seni.

MERCURİUS

O daha balayında, yavrum. Kimi yaşlarında
Ne yapsa, ne etse yakışır insana. Genç bir çift onlar,
Oysa görmek isterdim bizleri uzaktan,
Aynı şeyleri şimdi yapmaya kalkıştığımızda.
Nasıl gülünç olurduk, kim bilir,
Oynaşmaya kalkışan iki yaşlı merkep gibi.

CHARİS

Kaba herif! Ne laflar bunlar!
O kadar da geçkin miyim ben?

MERCURİUS

Öyle demedim,
Gözardı edilebilir nasıl yıprandığın,
Nasılsa sen de koyulaşırsın karanlık bastığında;
Ama ben şimdi zamparalığa kalkışsam, şu pazar yerinde
Yalnızca maskara olurum bütün aleme.

CHARİS

Ey vefasız, çeşme başına koşmadım mı
Sen ayağını basar basmaz buraya?

Saçlarımı tarayıp, geçirmedim mi sırtıma
Şu yeni yıkanmış giysiyi?
Sen alay edesin diye miydi bütün bu çabalar?

MERCURİUS

Ne temiz giysi ama!
Çıkarabilseydin sırtından, doğanın verdiğini,
Belki beğenebilirdim o kirli eteğini bile.

CHARİS

Oysa pek beğenmiştin bana talip olduğunda.
Bulaşık yıkarken ve temizlik yaparken
Giymeme ses çıkarılmazdı o zamanlar.
Ne yapayım eskimişse zamanla?

MERCURİUS

Haklısın, kadınım. Ama benim de
Elimden gelmez artık eskiyenleri onarmak.

CHARİS

Serseri herif! Neyine gerek senin
Tertemiz, namuslu bir kadın!

MERCURİUS

Keşke daha az namuslu olsaydın,
Ama tırmalamasaydın kulaklarımı
O bitip tükenmeyen dırdırınla.

CHARİS

Nasıl? Demek hoşuna gitmiyor, bunca
Namusumla temiz bir ad edinmiş olmam!

MERCURİUS

Tanrı aşkına, bu değil şimdi düşündüğüm.
Koru hep erdemini, itirazım yok buna;
Tek istediğim, çıngıraklı bir kızak beygiri gibi
Gezdirme erdemini çarşıda, pazarda.

CHARİS

Başka bir kadındır aslında sana yakışan,
Şöyle Thebai'de bulabileceğin cinsten,
Kafasının içi hep entrikalarla kaynayan,
Ve anlamayasın diye, takdırdığı boynuzları
Tatlı sözlerinin yaldızıyla boyayan!

MERCURİUS

Bak ne diyeceğim sana bu konuda:
Yalnızca delilerdir sırf düşüncedeki
Kötülükler yüzünden oturup acı çekenler;
Oysa bir dostundan evliliğin bedelini
Avans alabilenlerdir benim gıpta ettiklerim,
İşte o zaman yaşlanır insan, yaşlandıkça
Ve bütün çocuklarının hayatlarını da yaşar.

CHARİS

Demek bıraktın utanmayı bir yana
Beni ahlaksızlığa kışkırtabilecek kadar,
Öyle mi? Neredeyse açıkça yüz vermemi
İsteyeceksin, akşamları peşimi bırakmayan
O sevimli Thebaili adama!

MERCURİUS

Şeytan alsın, istiyorum! Yeter ki
Olup bitenleri bir de bana anlatmaya kalkma.
Yeğlerim aslında insanı rahatlatan bir günahı
Bütün o yapış yapış erdemlere. İsterdim,
Keşke şereften çok huzur olabilseydi
Şu Thebai'de. Hoşça kal şimdi; Charis, yavrum!
Gitmeliyim artık. Amphitryon varmıştır kampa.
(Çıkar)

CHARİS

Neden kararlı değilim acaba, bu alçağı
Açıkça cezalandırabilecek kadar? Ey Tanrılar,
Bilseniz nasıl da pişmanım şimdi,
Adımın namuslu kadına çıkmış olmasından!

II. PERDE

Gündüz

I. SAHNE

Amphitryon. Sosias.

AMPHİTRYON

Seni sahtekâr, seni kahrolasıca serseri!
Biliyor musun ki darağacını boylayacaksın,
Tutamadığın için o kahrolasıca dilini!
Aslında hakkın, şöyle iyi bir sopa yemektir;
Azdırdığın öfkem, belki ancak o zaman geçebilir!

SOSİAS

Eğer konuşacaksanız benimle bu tonda
Dilim hareketsiz kalacaktır ağzımda;
Dilediğinizi yaparım, düş de görürüm,
Sarhoş da olurum buyruklarınız uyarınca.

AMPHİTRYON

Utanmadın mı hiç, o masalları anlatmaktan?
Onları dadılarımız eskiden, akşamları,
Çocukların kulaklarına fısıldarlardı.
Sanma ki inandırabileceksin beni palavralarına!

SOSİAS

Tanrı korusun! Sizsiniz efendi olan burada,
Uşak da bendeniz.
Yapabilirsiniz ne isterseniz.

AMPHİTRYON

Öyle olsun. Bastıracağım şimdi öfkemi,
Sabırla başından bir daha dinleyeceğim hikâyeyi.
– Çözmek zorundayım şeytan işi bu bilmeceyi,
Bunu yapmadan adım atmam o eve.
– Şimdi topla kalan aklını başına
Ve anlat bana her şeyi kelimesi kelimesine.

SOSİAS

Ama daha önce, sevgili efendim, korktuğum için
Saygısızlık etmekten, yalvarırım size,
Söyleyin bana, hangi tonda konuşmam gerektiğini.
Vicdanıma göre, yani onurlu biri gibi elbet
Öyle mi konuşayım, yoksa sarayda neyse âdet
Öyle mi? Size apaçık doğruyu mu anlatayım,
Yoksa iyi terbiye görmüş biri gibi mi davranayım?

AMPHİTRYON

Emrediyorum işte, gerek yok yapmacıklara.
Anlat her şeyi süslemeyi bırakıp bir yana.

SOSİAS

İyi öyleyse. Dediğiniz gibi olsun.
Şimdi yapmanız gereken, sormaktır yalnızca.

AMPHİTRYON

Ne yaptın sana verdiğim emirden sonra?

SOSİAS

Sanki gün girmişçesine yerin yedi kat dibine,
Koyu bir karanlıktan geçip, lanet ederek size
Ve verdiğiniz göreve, koyuldum Thebai yoluna.

AMPHİTRYON
Aşağılık herif, farkında mısın dediklerinin?

SOSİAS
Efendim, doğrunun ta kendisidir söylediklerim.

AMPHİTRYON
Peki, devam et. Koyulduktan sonra yola –

SOSİAS
Sırayla attım adımlarımı ve
İzlerimi de bıraktım arkamda.

AMPHİTRYON
Karşılaştın mı herhangi bir şeyle,
Budur senden dinlemek istediğim!

SOSİAS
Hayır efendim, yoktu bir şey, ayıptır söylemesi,
Ruhumun korkuyla dolmasından başka.

AMPHİTRYON
Sonra, buraya geldiğinde?

SOSİAS
Hazırlandım biraz yapacağım konuşmaya,
Şu lambayı eşinizin yerine koyduktan sonra.

AMPHİTRYON
Yapabildin mi peki konuşmanı?

SOSİAS
Engellendim. Bu zaten, işin önemli yanı.

AMPHİTRYON
Engellendin mi? Ne veya kim tarafından?

SOSİAS
Sosias'tı bunu yapan.

AMPHİTRYON
Ne anlamalıyım bundan?

SOSİAS
Ne mi anlamalısınız?
Tanrım! Bana ne çok şey sormaktasınız!
Sosias rahatsız etti beni, hazırlanırken konuşmama.

AMPHİTRYON
Sosias mı? Hangi Sosias bu? Söylesene
Serseri herif, Thebai'de, senden başka
Hangi Sosias rahatsız etti seni
Hazırlanırken konuşmana?

SOSİAS
Sosias işte! Çalışan sizin hizmetinizde,
Ve dün, saraya dönüşünüzü bildirsin diye
Kamptan yola çıkardığınız aynı Sosias!

AMPHİTRYON
Yani sen?

SOSİAS
Evet, ben.
Bilen bütün sırlarınızı, küçük kutudan
Ve elmaslardan haberi olan, şimdi sizinle
Konuşana tıpatıp benzeyen Sosias.

AMPHİTRYON
Nedir bütün bu masallar?

SOSİAS
Hepsi de gerçek olaylar.
Canımı alsın Tanrı eğer yalansa söylediklerim.
Diyeceğim şu ki, meğer ben, benden önce gelmişim
Buraya, çoktan buradaydım, buraya vardığımda.

AMPHİTRYON

Bu saçmalıklar da nereden çıkmakta?
Sarhoş musun, yoksa hayal mi gördüklerin?
Ya beynin sulanmış, ya da şaka etmek niyetin!

SOSİAS

Çok ciddiyim söylediklerimde ve bana
İnanacaksınız sonunda, iyi niyetliyseniz eğer.
Yemin ederim ki, yola çıktıktan sonra bir başıma
İkizimle vardım Thebai'ye; şaşkın, burada
Karşılaştım onunla. Birinci ben, şimdi önünüzdeki,
Canı çıkmış açlıktan ve yorgunluktan, öteki
Saraydan henüz çıkma, terütaze, ve sonra kavgaya
Tutuştular, her biri verdiğiniz görevi
Kendisi yerine getirmenin kıskançlığıyla,
Bana gelince, çaresiz geri döndüm kampa,
Akılsız bir serseri olduğum için.

AMPHİTRYON

İnsan ancak benim kadar sabırlı,
Benim kadar huzuru sever olmalı,
Kendini unutup izin verebilmesi için,
Uşağının böyle konuşmasına.

SOSİAS

Efendim, susabilirim eğer kızıyorsanız.
İsterseniz geçebiliriz bir başka konuya.

AMPHİTRYON

Peki, görüyorsun, yatıştım, devam et anlamana,
Sonuna kadar dinleyeceğim seni sabırla.
Ama sen de, varsa vicdanın, söyle bana doğruyu,
Gerçek diye anlattıkların, sakın yalnızca
Bir gölge olmasın! Anlaşılır şeyler mi
Bütün bunlar? Gözle görülebilir mi?

SOSİAS

Tanrı korusun! İsteyen var mı sizden anlamanızı?
Timarhanelik derdim, bunları anladığını söyleyene.
Ne taştan oyulmuştur, ne de kazınmıştır bir yere
Bu söylediklerim, hepsi sanki masal gibi,
Ama yine de hepsi gerçek, güneşin ışığı kadar.

AMPHİTRYON

Fakat inanılmaz şeyler hepsi de,
Varsa insanın beş duyusu.

SOSİAS

Bir bilseniz! Ben de en büyük acıları çektim,
Sizin gibi, inandırana kadar kendimi bütün bunlara.
Herhalde cinlere çarpıldım, dedim, gözümü açtığımda
Bu gürültülü meydanda, sahtekârlığıma hükmettim.
Gelgelelim yine de tanımak zorunda kaldım
Tıpkı ben gibi bir beni. Tam karşımdaydı, şurada,
Bir ayna olup çıkmıştı sanki hava,
Karşımda benim gibi bir canlı, öyle ki,
İki su damlası benzeyemez birbirine bu kadar.
Ve bunca kaba olmasaydı karşıma dikilen öteki ben,
Daha bir dostça davranabilseydi,
Yemin ederim, hiç yakınmazdım halimden.

AMPHİTRYON

Nasıl da zor tutuyorum kendimi!
– Peki sonunda girdin mi içeri?

SOSİAS

İçeri girmek mi? Tuhafsınız doğrusu siz de! Nasıl?
Nasıl girebilirdim onca acı çekince!
Yasaklamadım mı kendime kapıya yaklaşmayı?

AMPHİTRYON

Hay şeytan alsın seni! Nasıl yasakladın?

SOSİAS
Nasıl mı? İzleri hâlâ
Sırtımda olan bir sopayla.

AMPHİTRYON
Demek dayak yedin!

SOSİAS
Ne dayak hem de!

AMPHİTRYON
Kim – kimdi seni döven?
Kim cüret etti böyle bir şey yapmaya?

SOSİAS
Ben.

AMPHİTRYON
Sen mi? Yani kendi kendine mi dayak attın?

SOSİAS
Diyorum ya, ben işte! Ama buradaki ben sanmayın;
Saraydan çıkan o lanet olasıca bendi,
Beş forsanın gücüyle beni pataklayan!

AMPHİTRYON
Dilerim kurtulmasın başın beladan,
Benimle böyle konuştuğun için!

SOSİAS
Efendim, isterseniz kanıtlayabilirim size;
Sırtımdır en güvenilir tanığım, yoldaşı
Kötü kaderimin. Beni kovan ben, ayrıcalıklıydı
Karşımda: Hem cesurdu, hem de iki kolu vardı
Kılıç ustalarınınkini hiç aratmayan.

AMPHİTRYON
Peki sonuca gelelim. Konuştun mu karımla?

SOSİAS

Hayır.

AMPHİTRYON

Hayır mı? Neden hayır?

SOSİAS

Öf! Önemli nedenlerden ötürü.

AMPHİTRYON

Peki kim saptırdı seni görevinden, hain?

SOSİAS

On kez, yüz kez mi tekrarlamalıyım?
Bendim, beni alıkoyan görevimden,
Şeytan alasıca ben!
Dikilmiştim oradaki kapının önüne,
Benden başkası değildi bunu yapan;
Oradan çıkıp, sopasıyla elinde,
Yine bendim, beni öldüresiye döven.

AMPHİTRYON

Bu hayvan herhalde iyice içti,
Öyle ki, bir avuç beyninden kalanı da yedi.

SOSİAS

Şeytan alsın beni, içtiysem gerçekten
Bugün her zaman içtiğimden daha fazla.
Yemin ederim, inanabilirsiniz bana.

AMPHİTRYON

Uykunu almamış olabilir misin acaba?
Belki de şimdi gerçek diye anlattıkların
Kötü bir rüyanın kalıntılarıdır yalnızca!

SOSİAS

Hayır, ilgisi yok. Gerçi uyumadım dünden beri,
Ormanda da uzanıp kestirmeyi hiç canım çekmedi,

Ama tamamen uyanıktım buraya vardığımda,
Öteki Sosias da uyanık ve canlıydı,
Evire çevire pataklarken beni.

AMPHİTRYON

Sus! Neden yoruyorum sanki kafamı?
Deli olmalıyım, dinlediğim için bu saçmaları.
Aptalca bir gevezelik bütün bunlar,
Aklın katresi bile yok bu sözlerde.
Şimdi gel benimle.

SOSİAS

(Kendi kendine)
Hep öyledir zaten, değmez dinlemeye
Benim ağzımdan çıktığında. Ama söylemeye görsün
Büyüklerden biri, ne olursa,
Herkes bağırır, aman ne mucize, diye.

AMPHİTRYON

Açtır şu kapıları. – Nedir o gördüğüm?
Alkmene geliyor. Şaşacak şimdi elbet bana,
Çünkü beklemiyordu bunca erken dönmemi buraya.

II. SAHNE

Alkmene. Charis. *Öncekiler.*

ALKMENE

Gel, benim sevgili Charis'im. Tanrılara
Bir kurban sunalım, yerine getirmek için
Şükran borcumuzu. Gidip yakaralım onlara
Esirgemesinler diye korumalarını, dünyanın
En iyi kocasından.
*(*Amphitryon*'u görür)*
Aman Tanrım! Amphitryon!

AMPHİTRYON

Tanrılar göstermesinler
Bana, karımın benden korktuğunu, yoksa
Kuşkulanmıyorum bu kısa ayrılığın ardından
Alkmene'nin beni aynı sevecenlikle
Karşılayacağından.

ALKMENE

Bu kadar çabuk döndün demek –?

AMPHİTRYON

Nasıl söz bu dediğin!
Gerçekten de anlamlı bir işaret sanki
Tanrılardan gelen, deminki duam işitilmiş gibi
"Bu kadar erken döndün demek!", hayır,
Ateşli bir aşkın karşılaması denemez
Böylesine. Oysa ben, zavallı bir budala,
Savaş yüzünden çok uzak kaldım diye
Çıldırmıştım neredeyse! Çok gecikti hesabımca,
Dönüşüm. Ama sen yanıldığını göstermektesin
Şimdi; dünya başıma yıkılmışçasına anlıyorum ki
Yalnızca canını sıktım bu gelişimle.

ALKMENE

Bilemiyorum –

AMPHİTRYON

Hayır, Alkmene,
Soğuk sular döktün bu sözlerinle,
Aşkımın ateşine. Anlaşılıyor ki gidişimden beri
Bir kez bile bakmamışsın güneş saatine.
Algılanmamış buralarda zamanın kanat çırpışları.
Ve çılgınca eğlenceler arasında, bu evde,
Dolu dolu tam beş ay, uçup gitmiş beş an gibi

ALKMENE

Gerçekten zorlanmaktayım, sevgili dostum,
Bunca suçlamayı neye dayandırdığını anlamakta.

Soğukluğumdan yakınmaktaysan eğer, bilemiyorum
Seni nasıl memnun edebileceğimi. Çünkü kanımca
Dün, akşam ufkunda geldiğinde yanıma, yeterince
Dindirebilmiştim sitemlerini sıcak koynumda.
Ama daha fazlasıysa eğer tutkuyla istediğin,
O zaman itiraf etmek zorundayım yetersizliğimi:
Zira gerçekten verdim sana verebileceğimin hepsini.

AMPHİTRYON
Nasıl?

ALKMENE
Hâlâ soruyor musun? Hani dün,
Ben iplik eğirirken, gizlice girip odama, ensemden
Öptüğünde, deliler gibi atılmadım mı kucağına?
Daha içten nasıl sevinebilir ki insan,
Delice sevdiğine yeniden kavuştuğunda?

AMPHİTRYON
Sen neler anlatıyorsun bana?

ALKMENE
Ya bunlar nasıl sorular!
Sendin çılgınca sevinen, onca seviliyorsun diye;
Ve ben gülerken gözyaşları arasında, yine
Sendin, bir tuhaf yeminle, Hera'nın bile
Jupiter'i hiç böyle mutlu etmediğini söyleyen.

AMPHİTRYON
Ey ölümsüz Tanrılar!

ALKMENE
Ve sonra ağardığında gün,
Alıkoyamadı seni hiçbir yalvarışım.
Güneşin yükselmesini de beklemek istemedin.
Kalkıp gittin, yatağa attım kendimi ardından,
Ama uyumak ne mümkün sıcak bir sabahta,
Kalktım, Tanrılara bir kurban vermek için

Ve seninle karşılaştım evin önündeki alanda!
Bence asıl sen bir açıklama borçlusun bana
Eğer şaşırmışsam dönmene, ya da senin deyişinle
Tuhaf karşılamışsam bu olayı; ne olursa olsun,
Hiçbir neden yok şimdi kalkıp beni azarlamana.

AMPHİTRYON

Sakın bütün bunlar, sana gelişimi
Müjdeleyen bir rüya olmasın, Alkmene?
Belki uykunda sarıldın bana, o yüzdendir
Aşkın gereğini yerine getirdiğine inanman!

ALKMENE

Kötü bir cin belleğini çalmış olmasın,
Amphitryon? Yoksa Tanrılardan biri sevgili
Karının sana sunduğu tertemiz aşkı çamura
Bulamana yol açacak kadar aklını mı çaldı?

AMPHİTRYON

Ne? Yani şimdi sen, dün günbatımında
Buraya gizlice geldiğimi, sonra seninle
Şakalaşıp boynundan öptüğümü söylemeye mi
Cüret ediyorsun – şeytanlık bu, Tanrı aşkına!

ALKMENE

Nasıl? Sen de dün, günbatımında
Gizlice buraya geldiğini inkâra yelteniyorsun,
Öyle mi? Bir kocanın yararlanabileceği
Bütün özgürlükleri bende tattığını da mı
İnkâr edeceksin yoksa?

AMPHİTRYON

– Şaka ediyorsun. Gel, ciddi olalım,
Çünkü yeri değil şimdi böyle şakaların.

ALKMENE

Sensin asıl şaka yapan! Ciddiyete dönelim
Gerçekten de, çünkü hem kaba, hem de yaralayıcı
Şakanın böylesi.

AMPHİTRYON

Bir kocanın yararlanabileceği bütün
Özgürlükleri sende tatmışım – böyle demiştin
Değil mi?

ALKMENE

Git buradan, soysuz adam!

AMPHİTRYON

Ey Tanrılar! Nasıl bir felaket bu
Başıma gelen! Sosias, dostum!

SOSİAS

Bir tutam enfiye gerek bu kadına,
Birkaç tahtası oynamış belli ki!

AMPHİTRYON

Alkmene! Tanrılar aşkına!
Düşünmüyorsun neye yol açabilir bu konuşma!
Kendine gel. Topla aklını başına.
Bundan böyle inanacağım ağzından çıkacaklara.

ALKMENE

Sonuç ne olursa olsun, Amphitryon,
İstediğim inanmandır bana ve düşünmemelisin
Böyle ahlaksız bir şakanın ağzımdan çıkacağını.
Çok sakin beklemektesin şimdi olacakları.
Ciddi olarak, yüzüme karşı inkâr edebilir misin,
Dün geldiğini bu saraya, korkmadan Tanrıların
Gazabından? Öyleyse eğer, aldırmam olacaklara.
Ne iç huzurumu bozabilirsin böyle davranmakla,
Ne de, umarım, başkalarının düşüncelerini:
Yalnızca büyük bir sızı yerleşecek yüreğime
En sevdiğim beni acımasızca yaralamak istediği için.

AMPHİTRYON

Ey zavallı kadın!– Nasıl bir konuşma
Bu böyle!– Demek kanıtlar da buldun
Söylediklerin için?

ALKMENE

Duyulmuş mudur acaba böylesi?
Bu sarayın bütün hizmetlileri
Tanıktır anlattıklarıma; ve konuşabilselerdi
Eğer, bastığın bütün taşlar, çevredeki bütün
Ağaçlar, ayaklarının dibinde dolanan köpekler
Tanıklığıma gelirlerdi.

AMPHİTRYON

Bütün hizmetliler mi? Olamaz!

ALKMENE

Peki dinle, kafasız adam! Asıl kanıtı
Ben göstereyim mi şimdi sana? Kimdi
Bu takıyı bana veren?

AMPHİTRYON

Ne, takı mı? Ne çabuk? Benden mi aldın?

ALKMENE

Bir takı olduğunu, son savaşta öldürdüğün
Labdakos'tan aldığını söylemiştin.

AMPHİTRYON

Seni hain! Şaşırdım ne düşüneceğimi!

SOSİAS

İzin verin, efendimiz. Kötü oyunlar
Bunlar. Takıyı elimde tutmaktayım şu anda.

AMPHİTRYON

Nerede?

SOSİAS

İşte, burada.
(Cebinden bir kutu çıkarır)

AMPHİTRYON

Mühür daha bozulmamış!
*(*Alkmene'*nin göğsündeki takıya bakar)*
Ama yine de – eğer bütün duyularım beni yanıltmıyorsa
*(*Sosias'*a)*
Çabuk aç şunun kilidini.

SOSİAS

Olamaz, bomboş içi.
Şeytan alıp götürmüş sanki.
Yok burada Labdakas'ın alınbağı falan.

AMPHİTRYON

Ey dünyayı yöneten güçlü Tanrılar!
Nasıl bir ceza, bu bana verdiğiniz!

SOSİAS

Nasıl bir ceza mı? Bir eşiniz yaratıldı,
Eli sopalı bir Amphitryon'du buraya gelen,
Ve bence talihinize şükretmeniz gerekir, zira –

AMPHİTRYON

Sus, hınzır herif!

ALKMENE

*(*Charis'*e)*
Tanrı aşkına, neden heyecanlandı
Böylesine? Bildiği bir taşı görünce, neden
Kaybetti kendini?

AMPHİTRYON

Daha önce de duymuştum mucizeleri,
Bir başka dünyanın uzantıları sayılan
Olayları; ama bugün öbür dünyadan buraya
Kurulan bağ, şerefimin boğazına sarılmakta.

ALKMENE

(Amphitryon'a)
Söyle, benim tuhaf dostum,
Böyle bir kanıtın ardından da inkâr edecek misin
Bana göründüğünü ve sana sevgiden yana
Hiçte borçlu kalmadığımı?

AMPHİTRYON

Hayır; ama anlatmalısın bana olanları.

ALKMENE

Amphitryon!

AMPHİTRYON

Duydun, kuşkulanmıyorum senden.
Karşı çıkılamaz bu takının diline. Ama belli nedenlerden
Ötürü diliyorum senden, şu saraya geliş öykümü
Anlatmanı.

ALKMENE

Dostum, hasta falan değilsin ya?

AMPHİTRYON

Hasta – hayır, hasta değilim.

ALKMENE

Belki de savaşın sıkıntılarıdır
Ruhunun canlılığını böylesine tutsak eden!

AMPHİTRYON

Doğru. Kafam sersem gibi sanki.

ALKMENE

Gel, dinlen biraz.

AMPHİTRYON

Bırak şimdi,
Acelesi yok o kadar. Dediğim gibi, dileğim,

Ayak basmazdan önce şu eve, dinlemektir
Dünkü gelişimin hikâyesini.

ALKMENE
Anlatacak fazla bir şey yok aslında.
Akşama doğru iplik eğirmekteydim odamda
Bir yandan da düşlere kaptırmıştım kendimi,
Çıkrığın sesiyle kendimi savaş alanında,
Silâhlarla savaşçıların arasında bularak;
İşte tam o sırada sevinç çığlıkları geldi
Uzaktaki ana kapıdan.

AMPHİTRYON
Kimdi bağıranlar?

ALKMENE
Bizim adamlarımızdı.

AMPHİTRYON
Peki sonra?

ALKMENE
Yine kendime geldim ve aklımdan, hayalimden
Bile geçirmediğimden, Tanrıların bana böylesine
Bir mutluluğu ihsan edebileceklerini, yeniden
İşime döndüm; ama tam yakalamıştım ki ipliğin
Ucunu, çılgınca bir sevinçtir aldı her yanımı.

AMPHİTRYON
Biliyorum.

ALKMENE
Elbet biliyorsun

AMPHİTRYON
Sonra?

ALKMENE

Sonra
Çok konuştuk, çok şakalaştık birbirimizle,
Sorular soruları izledi aramızda.
Oturduk – ve ondan sonra sen, tam bir savaşçı
Edasıyla, Pharissa'da olanları, Labdakos'un
Nasıl sonsuzluğa göçtüğünü – unutmaksızın
Çarpışmanın hiçbir kanlı ayrıntısını– anlattın;
Ardından bir öpücüğe karşılık, armağan ettin
O görkemli alınbağını; uzun uzun baktım mum ışığında,
Kendi ellerinle taktın göğsüme, kemer gibi.

AMPHİTRYON

(Kendi kendine)
Sorarım, insan duyabilir mi
Bir hançerin acısını bundan daha çok?

ALKMENE

Akşam yemeğini getirdiler ondan sonra,
Ama ne sen, ne de ben ilgilendik önümüzdeki
Su kuşlarıyla, ne de fazla içtik, sen şaka
Ederek, aşkımın nektarıyla, bir de, Tanrı olduğun
İçin, çılgın arzuların ne getirirse önüne, onlarla
Beslendiğini söyledin.

AMPHİTRYON

– Çılgın arzularımın getirdikleri,
Öyle mi?

ALKMENE

– Evet, onların getirdikleriyle. Peki ama,
Neden bunca karardı yüzün, dostum?

AMPHİTRYON

Peki ardından –?

ALKMENE
Kalktık
Masanın başından ve sonra –

AMPHİTRYON
Ve sonra?

ALKMENE
Yani masadan kalktıktan sonra –

AMPHİTRYON
Masadan kalkmanızdan sonra –

ALKMENE
Birlikte gittik–

AMPHİTRYON
Gittiniz –

ALKMENE
Gittik – – – evet, gittik!
İyi ama, neden böyle kıpkırmızı kesildi yüzün?

AMPHİTRYON
Ta yüreğime saplandı bu hançer!
Hayır, hayır, hain kadın, ben değildim
O yanındaki! Ve dün, vakit akşama döndüğünde,
Buraya gizlice gelen Amphitryon diye,
Aslında ahlaksızların en ahlaksızıydı!

ALKMENE
Sen, iğrenç bir insansın!

AMPHİTRYON
Sadakat nedir bilmeyen,
Nankör kadın! Şimdi git ve uslanmana bak;
Sizler, şimdiye kadar şerefimin gerektirdiğini
Yapmakta beni felce uğratan aşk ve anılar,

Sizler de çekip gidebilirsiniz artık; bundan böyle
Tek istediğim, kendimi bırakmaktır öfke ve
İntikam seline.

ALKMENE

Sen de gidebilirsin, ey soyluluk nedir
Tanımayan koca, yüreğim kanayarak ayrılıyor
Senden. İğrenç bu sahtekârlık, beni
İsyan ettirecek kadar. Aşkın oklarına hedef olup da
Bir başkasına yöneldiysen eğer, yalnızca istemen
Bu korkakça hileden daha çabuk götürürdü hedefine.
Görüyorsun, ne kadar kararlı çözmekteyim
O ne yaptığını bilmeyen ruhunu sıkan bağı;
Akşamdan önce kurtulmuş olacaksın bütün bağlarından.

AMPHİTRYON

Kanayan şerefimin isteyebileceğinin
En azıdır bu, uğradığım hakaretin aşağılayıcılığı
Karşısında. Aklım her ne kadar bu lanetli
Olayları henüz kavrayamıyorsa da, açıkça ortada
Bir ihanetin varlığı; ama şimdi ben de
Çağıracağım tanıkları, yalanlar açıklansın diye.
Komutan kardeşini ve bu sabahın ilk ışıkları
Bütün Thebai ordusunu çağıracağım.
Ancak ondan sonra çözebileceğim bu bilmeceyi;
İşte o zaman vay haline beni aldatanların!

SOSİAS

Efendimiz, isterseniz ben de –

AMPHİTRYON

Sus, duymak istemiyorum
Artık hiçbir şey. Sen burada kalıp bekleyeceksin
Benim dönmemi.
(Çıkar)

CHARİS

Eğer emrederseniz, prensesim–

ALKMENE

Sus, duymak istemiyorum
Artık hiçbir şey, peşimden gelme, tamamen yalnız
Kalmaktır dileğim.
(Çıkar)

III. SAHNE

Charis. Sosias.

CHARİS

Ne sahneydi ama! Delirmiş olmalı, dün geceyi
Kampta geçirdiğini iddia edebiliyorsa. Ancak prensesin
Kardeşi aydınlatabilir şimdi geldiğinde, olup bitenleri.

SOSİAS

Çok ağır bir darbe bu, efendim için.
– Benim de kaderimde benzeri var mı acaba?
Herhalde iyi olur ağzını aramam karşımdakinin.

CHARİS

(Kendi kendine)
Ne yapıyor bu! Söylenerek
Birde sırtını dönmekte bana!

SOSİAS

Tüylerim diken diken oluyor, deşeceğim
Yarayı düşündükçe, neredeyse vazgeçeceğim geliyor;
Aslında bir şey değişmez, bilinse de, bilinmese de,
Yeter ki fazla ışık tutulmasın olanların üzerine.
Haydi, yine de toparlanalım, bilmek zorundayım;
Tanrılar sana yardımcı olsun, kadınım!

CHARİS

Nasıl, bir de yaklaşmaya
Kalkıyorsun bana, öyle mi? Sana bunca kızgınken,
Utanmadan şımarıklık yapıyorsun, hangi cüretle?

SOSİAS

Adaletli Tanrılar aşkına, nen var senin böyle?
Selamlaşmaz mı insanlar, yeniden görüştüklerinde?
Sen ise hemen öfkeden kabarmaktasın bir hiç uğruna.

CHARİS

Sen bir hiç uğruna mı diyorsun buna?
Neymiş o hiç olan? Söyle, soysuz, neymiş?

SOSİAS

Hiç dediğin, hiçtir yalnızca, doğrusunu istiyorsan;
Ne şiirde, ne de nesirde değişir hiçliği,
Ve hiç olan, anlayabiliyorsan beni,
Ancak hiç kadardır ya da diyelim, olanın pek azı. –

CHARİS

Bilmiyorum nedir ellerimi böyle bağlı tutan.
Parmaklarım kaşınmakta, öyle ki, zorlanıyorum
Üstüne atılıp gözlerini oymamak ve ne demekmiş
Bir kadının öfkesi, sana göstermemek için.

SOSİAS

Tanrılar korusun beni! Bu ne öfke böyle!

CHARİS

Bütün o başıma gelenler demek hiçmiş sence,
Utanmadan onca yaptıkların bana!

SOSİAS

Ne yapmışım? Ne oldu ki?

CHARİS

Ne mi oldu? Şu masuma bakın bir! Neredeyse
Kalkıp, tıpkı efendisi gibi, Thebai'ye
Hiç gelmediğini de söyleyecek!

SOSİAS

Konu buysa, dinle beni şimdi.
Oynuyor falan değilim esrarengiz kişiyi.
Şeytanın şarabını içip, yitirdik düşüncelerimizi.
Budur olan biten yalnızca.

CHARİS

Elimden kurtulabileceğini mi sanıyorsun
Bu palavralarla?

SOSİAS

Hayır, Charis. Yemim ederim ki değil.
İnsanların en aşağılığı olayım eğer dünden
Varmadıysam buraya. Ama hiçbir şey bilmiyorum
Olup bitenlere ilişkin, bütün dünya
Bir panayır sanki, kafamda.

CHARİS

Dün akşam, eve girdikten sonra,
Bilmiyorsun bana nasıl davrandığını, öyle mi?

SOSİAS

Cellat alsın ki beni, hiçten fazla
Değil bildiklerim. Anlat ne olduysa.
Kendi kendimi lanetlerim bir yanlışım varsa.

CHARİS

Soysuz adam! Vakit gece yarısıydı,
Çoktan çekilmişlerdi genç prensle prenses odalarına,
Sen ise hâlâ Amphitryon'un dairesindeydin,
Kendi yuvana bir kez bile bakmadan. Sonunda
Karın, ayağında yalnız çoraplarıyla,düşmek
Üzereydi seni aramak için yollara,
Gelgelelim neyle karşılaştım ben?
Ve sonra, nerede buldum seni? Söyle,
Sorumluluk nedir bilmeyen adam, nerede?
Burada, bir yastığa uzanmıştın, sanki
Evin burasıymışçasına. Nazik yakınmama

Karşılık olarak ise bunun, efendin
Amphitryon'un emri olduğunu söyledin,
Dalıp kaçırmamalıymışsın yolculuk saatini,
Erken ayrılmayı düşünüyormuş efendin, Thebai'den,
Ve daha buna benzer bir sürü yalan sıraladın.
Dostça tek bir söz çıkmadı dudaklarından.
Sevgiyle sana doğru eğildiğimde ise,
Öpmek için, sen, beş para etmez serseri,
Yüzünü duvara dönüp, rahat bırakmamı istedin.

SOSİAS
Aferin, şerefli Sosias!

CHARİS
Ne dedin?
Övüyorsun, yanılmıyorsam, bir de kendini!
Övüyorsun, öyle mi?

SOSİAS
İyiliğime vermen gerek bu yaptığımı.
Karaturp yemiştim daha önce, Charis,
Ve haklıydım soluğumu duyurmamakta sana.

CHARİS
Hadi canım! Hiç rahatsız olmazdım,
Biz de öğleyin karaturp yemiştik.

SOSİAS
Bunu bilmiyordum. Evet, koku anlaşılmazdı
O zaman.

CHARİS
Bu numaraları yutturamazsın bana.
Er ya da geç, öcü alınacaktır elbet
Bana reva gördüğün aşağılayıcı davranışın.
İçim içimi yiyor ve bir türlü unutamıyorum
Gün doğarken burada duymak zorunda kaldıklarımı,
Ayrıca inan ki yararlanacağım bana verdiğin
Özgürlükten, şerefim üzerine yeminimdir sana.

SOSİAS

Hangi özgürlük bu sözünü ettiğin?

CHARİS

Aklın başındaydı söylediğinde, dedin ki
Aldırmazmışsın kafanı boynuzlarla süslememe,
Dahası, memnun olurmuşsun, şu peşimi bırakmayan
Thebailiyle günümü gün ettiğim takdirde.
Hiç merak etme, yerine gelecektir bu dileğin.

SOSİAS

Eşşeğin biri söylemiş olmalı bunları sana,
Ama ben değildim hiç kuşkusuz. Şimdi bir yana
Bırakalım şakayı. Artık aklını başına toplamalısın.

CHARİS

Yedirebilir miyim kendime bunu?

SOSİAS

Sus şimdi, Prenses Alkmene geliyor.

IV. SAHNE

Alkmene. *Öncekiler.*

ALKMENE

Charis!
Nedir bu başıma gelenler benim?
Ne oldu bana, konuş? Bak şu armağana.

CHARİS

Hangi armağan bu, prensesim?

ALKMENE

Labdakos'un alınbağı, görkemli armağanı
Amphitryon'un. Üstelik adının harfleri de yazılı.

CHARİS

Bu mu? Bu mu Labdakos'un takısı?
Amphitryon'un adından harf yok bunun üstünde.

ALKMENE

Ey zavallı, bu kadar mı yitirdin aklını?
Burada, neredeyse parmaklarla bile okunacak
Kadar belirgin, yazılı değil mi altın bir A?

CHARİS

Hayır, benim iyi yürekli prensesim.
Nasıl bir hayal bu sizinkisi? Bir başka,
Yabancı bir ad başlangıcı yazılı burada,
Bir J harfi.

ALKMENE

J mi?

CHARİS

J. Yanılmıyorum.

ALKMENE

Vay halime o zaman! Vay halime! Bittim.

CHARİS

Anlatın bana, nedir sizi böyle üzen?

ALKMENE

Nereden bulayım, sevgili Charis, anlatılamaz olanı
Sana anlatabilecek sözcükleri? Yeniden
Vardığımda üzüntü içersinde, odama,
Bilmeksizin rüyada mıyım, yoksa uyanık mı,
Hani o akıl almaz iddia, bir başkasıymış
Meğer daha önce bana gelen; ve büyük acısıyla
Yandığımda, son söz olarak kendi kardeşime
Gideceğini söyleyen Amphitryon'un,
Düşün bir kez, kardeşinin tanıklığı karşımda!
Şimdi soruyorum kendime: Yanıldın mı yoksa?

Çünkü bir yanılgı olmalı elbet ikimizden birinde,
Üstelik ikimiz de yatkın değiliz hileye dolana;
Şimdi bir şimşek gibi çakıyor zihnimde,
O çifte anlamlı şaka; bilmem duydu mu, sevdiğim
Adam olan Amphitryon, kocam Amphitryon'a
Kendi ağzından ne hakaretler yağdırdığını;
Ürperti ve dehşet kaplamakta şimdi bütün benliğimi,
İçimde beni bırakan duygularımın terk edilmişliği,–
Şimdi sevgilim, bu taşı tutmaktayım elimde,
Bana aldatılamaz bir tanığın hizmetini sunacak olan
O tek ve paha biçilemez rehini;
Ve dudaklarıma götürdüğümde öpmek için heyecanla,
Taptığım yalancının yalanını çıkaracak değerli simgeyi,
Sanki yıldırım çarpmışa dönüyorum,
Bir yabancı harf var çünkü karşımda – bir J harfi!

CHARİS
Korkunç! Yanılmış olmayasınız sakın?

ALKMENE
Nasıl yanılabilirim ki?

CHARİS
Şu harfte, demek istediğim.

ALKMENE
Anlıyorum, harfte – öyle görünüyor neredeyse.

CHARİS
O halde –?

ALKMENE
Ne demek – o halde?

CHARİS
Sakinleşin.
Nasılsa yoluna girecektir her şey.

ALKMENE

Ah, Charis! – Yeğlerdim kendimi şaşırmayı!
İsterdim, içimin ta derinliklerinde yatan,
Anamın sütüyle birlikte emdiğim ve bana
Alkmene olduğumu söyleyen o duygu, aslında
Ya Partlıdır, ya bir Perslidir diyebilmeyi.
Benim mi bu el? Şu göğüs, benim mi?
Bana mı ait şu aynadan yansıyan görüntü?
Nasıl bana benden daha yabancı olur sevdiğim?
Gözümü alsan, onu duyarım; hissederim bu kez
Kulağını da alsan; yitirsem duygularımı,
Bir soluk olur, içimin derinliklerine çektiğim;
Gözümü, kulağımı, burnumu, istersen bütün duyularımı al,
Yeter ki bir tek kalbimi bağışla, işte o zaman
Gereksindiğim canı bırakmış olursun bana,
İşte o zaman, nasıl olsa bulurum onu,
Aradığım yer koca bir dünya bile olsa.

CHARİS

Elbette! Nasıl kuşku duyabildim ki bundan
Ey prensesim? Nasıl yanılabilir bir kadın bu
Durumda? Olabilir eşyanın ya da giysinin yanlışı;
Ama karanlıkta bile olsa tanıyabilir kadın kocasını.
Üstelik, geldiğinde görünmedi mi hepimize?
Buraya varışında, bütün saray halkı sevinçle
Karşılamadı mı onu büyük kapının önünde?
Gündüz vaktiydi, binlerce göze gece yarısının
Karanlığı inmiş olmalı, eğer kimse görmediyse.

ALKMENE

Ama yine de var işte bu tuhaf işaret!
Asla olanaklı değilken başkasıyla karıştırılması,
Neden ilk bakışta çarpmadı gözüme yabancılığı?
Şimdi sorarım sana, ey sevgili Charis, böyle iki adı
Ayıramıyorsam birbirinden, neden düşünülemesin
Bu adları benzerlikleri daha az olmayan
İki ayrı komutanın taşıması?

CHARİS

Umarım eminsinizdir kendinizden,
Benim sevgili prensesim!

ALKMENE

Ruhumun temizliğinden, masumiyetimden
Emin olduğum kadar! Ama kötüye yorabilirsin,
Onu hiçbir zaman bugünkü kadar yakışıklı bulmayışımı.
Kendi resmi sanabilirdim, kendi tablosu, aslına
Neredeyse Tanrı sureti kılmış bir sanatçının hüneri.
Bilemiyorum, bir rüyaydı sanki, karşımda durduğunda,
Ve anlatılamaz bir mutluluktu kaplayan benliğimi,
Bir benzerini daha önce hiç tatmamış olduğum,
Dün, sanki bir ışık halesiyle çevrili, yaklaştığında
Pharissa'nın o yüce galibi, yanıma.
Evet, oydu, Tanrı oğlu Amphitryon'du görünen!
İnsanoğlunun yücelttiği varlıklardandı, sormaktı
İçimden gelen, acaba yıldızlar mıdır, onu bana gönderen!

CHARİS

Bir hayal, prensesim, belki aşkın çehresi.

ALKMENE

Ama bir de o çifte anlamlı şaka var, Charis,
Hani onunla, Amphitryon'u, sanki
Başkalarıymışçasına gözümde ayrı tutan.
Kimdi kendimi bütünüyle verdiğim, neden sürekli,
Gizlice tadıma bakan bir hırsız diye
Adlandırıyordu kendini? Lanetler yağsın üstüme,
Aptalca güldüysem, aslında kocamın söylemediğine.

CHARİS

Acı çektirmeyin kendinize acele kuşkularla.
Amphitryon değil miydi işareti tanıyan, bugün
Takıyı gösterdiğinizde? Elbet var bir yanılma,
Prensesim. Eğer bu yabancı işaret değilse onu
Yanıltmış olan, o zaman taşın kendisindendir,
Bir delilikti *dün* bizi yanıltıp körleştiren,
Ama *bugün,* her şey olması gerektiği gibi yeniden.

ALKMENE

Peki ya yalnızca şöyle bir bakıp geçmişse,
Ve geri dönerse şimdi bütün komutanlarıyla,
Delicesine yineleyerek, bu eve daha ayak atmadığını!
O zaman sadece yitirmekle kalmam *bütün* tanıklarımı,
Üstelik benim *aleyhime* bir tanık kesilir bu taş.
O zaman ne yanıt verebilirim bu kargaşada?
Acıdan ve yıkımdan nasıl kurtarırım kendimi,
Erkeklerin kuşkularıyla sınanmışsa Amphitryon?
O zaman artık kabul etmem gerekmez mi,
Ait olmadığını bu baş harfin kocama?
Ve yine kabul etmem gerekmez mi, yabancı işaretler
Taşıyan bir armağanın kocamdan olamayacağını?
Evet, yemin edebilirim şu anda sunağın dibinde
Onun bu taşı dün kendi eliyle bana verdiğine,
Ama söyle şimdi, yemin edebilir miyim, şuradaki
İşareti de dün ondan almış olduğuma?

CHARIS

Soğukkanlı olun. Geliyor işte kendisi.
Anlaşılır şimdi her şey.

V. SAHNE

Jupiter. *Öncekiler.*

ALKMENE

Sevgili efendim ve kocam! İzin ver de,
Diz çöküp sunayım sana bu takıyı, aynı zamanda
Yaşamımdır, sadakatle bıraktığım ayağının dibine,
İyi bak şimdi, eğer verdiysen bu taşı bana
Üstünde bir başkasının adının harfleriyle,
O zaman mutluluğun öpüşleri ve göz yaşları olacaktır
Yağdıracaklarım; yok, sen değilsen veren
Ve inkâr edersen yüzüme karşı, verdiğini,
O zaman ölüm olsun kaderim, ve sonsuz bir gece
Örtsün yaşadığım büyük utancı.

JUPİTER

Benim güzel kadınım! Elbet alacağım taşı,
Bunca değerli bir şey ayaklarımın dibinde,
Toza bulanmışken. Kalk ayağa. Kendine gel.
Nedir istediğin?

ALKMENE

İncitmişti seni, inanarak söylediklerim,
Masum ve güçlüydüm o zaman, kendi gözümde.
Ama bu yabancı harfleri gördüğümden bu yana
Kuşkulanmak zorundayım yüreğimin sesinden bile:
Sanırım bir başkasıydı önüme çıkan, şimdi
İstediğim senden de duymaktır bu gerçeği.

JUPİTER

Benim yüce kadınım! Nasıl da utandırıyorsun
Beni. Hangi yalanmış dudaklarından çıkan?
Nasıl görünmüş olabilir sana bir başkası?
Nasıl yaklaşabilir yanına? Sen ki ruhunda
Yalnızca birinin, hep onun resmini taşımaktasın!
Ey kutsal kadın, bir elmas kemerdir seni koruyan
Bütün yaklaşmak isteyeceklere karşı.
Olsa bile yanına kabul ettiklerin, tertemiz ve masum
Kalırsın çıkıp gittiklerinde; ve sana
Her kim yaklaşırsa, ancak Amphitryon'dur.

ALKMENE

Ey sevgili kocam! Söyleyebilir misin bana
Şimdi, bir başkası mıydı, yoksa sen miydin?
Evet, söyle! Sendin o!

JUPİTER

Bendim. Kim olursa olsun. Sakinleş artık.
Gördüğün, duyduğun, düşündüğün, her kimse,
Bendim hepsi de: Kim olabilir ki benden başka?
Adımını kim atmış olursa olsun eşiğinden,
Bendim, sevgilim, sardığın, hep ben,
Ve ona sunduğun bütün mutlulukların karşılığında,
Bendim sana karşı gönül borcu altına giren,
Ve şimdi teşekkür ediyorum sana.

ALKMENE

Hayır, sevgili Amphitryon'um, yanılıyorsun.
Artık elveda sana sonsuzluğa kadar,
Hazırdım zaten böyle bir kadere.

JUPİTER

Alkmene!

ALKMENE

Elveda! Elveda!

JUPİTER

Nedir yapmak istediğin?

ALKMENE

Git, git buradan, git –

JUPİTER

Gözbebeğim!

ALKMENE

Git diyorum.

JUPİTER

Dinle beni.

ALKMENE

Hiçbir şey duymak istemiyorum, yaşamak da,
Lekesiz değilsem artık bundan böyle.

JUPİTER

Taptığım kadın, neler söylüyorsun sen?
Ne suç işleyebilir senin kadar kutsal olan?
Şeytanın ta kendisi olaydı bile dün gelen,
Ve üstüne atsaydı günahın çamurunu, cehennemin
Derinliklerinden, yine de tek bir leke konduramazdı
Kadınımın göğsüne! Ne çılgınlık, aksini düşünmek!

ALKMENE

Ben, rezilce aldatılan!

JUPİTER

Asıl oydu aldatılan
Onu yanılttı kendi kötü oyunu, seni değil, Tanrıçam!
Aldanmadı senin şaşmaz duyguların! O sanırken
Seni kollarına aldığını, Amphitryon'un göğsüne yaslanmıştın
Ve düşlediğinde seni öptüğünü, dudakların
Birleşmişti Amphitryon'un sevdiğin dudaklarıyla.
İnan bana, bir diken saplıdır onun bağrında,
Öyle bir diken ki, hiçbir tanrısal güç yetmez
Aşk ateşiyle kaynayan göğüsten çekip çıkarmaya.

ALKMENE

Şimdi keşke ayaklarımın dibine yıksa onu,
Yüce Tanrı Zeus! Ayrılmalıyız sonsuza kadar.

JUPİTER

Bağrında bugüne kadar benim için yakılmış
Bütün aşk ateşlerinden daha güçlü bağladı beni sana
Ona armağan ettiğin öpücük; ve gelseydi elimden
Zamanın akışından koparıp alabilmek dünkü günü,
Göklerdeki bir kargayı avlar gibi, kolayca,
Yapmak istemezdim böyle bir şeyi; ne Olimpos'taki
Mutluluklar, ne de Zeus'un ölümsüzlüğü uğruna.

ALKMENE

Ve ben, belki on ölüme açardım yüreğimi.
Git!– Evinde görmeyeceksin bundan böyle beni.
Ne de gösterebileceksin Helenli herhangi bir kadına.

JUPİTER

Bütün Olympos dünyası adına, Alkmene!
Nasıl bir sözdür bu söylediğin? Götürürdüm seni
Parıltınla aydınlatasın diye, tanrıların dünyasına.
Ve Zeus olsaydım, sen yaklaşırken o evrene,
Zorlardım ölümsüz Hera'yı önünde ayağa kalkmaya,
Asık suratlı Artemis'i de seni selamlamaya.

ALKMENE
Git artık. Ezmekte beni iyiliğin. Bırak kaçayım.

JUPİTER
Alkmene!

ALKMENE
Bırak beni.

JUPİTER
Sen, ruhumun kadını!

ALKMENE
Duydun, Amphitryon! Şimdi gitmektir istediğim.

JUPİTER
Kurtulabilir misin sence, bu kollardan?

ALKMENE
Amphitryon, beni bırakmanı istiyorum.

JUPİTER
Kaçmayı başarsan bile en uzak ülkelere,
Gidebilsen ta o iğrenç çöllere,
Ta deniz kıyısına kadar gelirim peşinden,
Yetişirim, sarılıp öperim seni, ağlayarak,
Ve kollarımda taşıyıp, zafer kazanmışçasına,
Geri getiririm yatağıma.

ALKMENE
O halde yemin ediyorum, dileğin buysa;
İhanetin en acımasız intikamcıları olan
Bütün tanrılar dikilse bile karşıma,
Nefes aldığı sürece bu göğüs, yeğlerim
Mezarımı, senin yatağına yaklaşmaktansa.

JUPİTER

Doğuştan varolan gücümle yırtıyorum
Bu yeminini ve saçıyorum dört bir yana.
Bir ölümlü değildi sana yaklaşan,
Şimşeklerin tanrısı Zeus'un ta kendisiydi.

ALKMENE

Kim?

JUPİTER

Jupiter.

ALKMENE

Sen ne diyorsun, çılgın adam?

JUPİTER

O, Jupiter'di diyorum.

ALKMENE

O, Jupiter miydi?
Ey sefil yaratık, demek sen – ?

JUPİTER

Jupiter diyorum,
Ve yineliyorum, ondan başkası değildi, şimdi artık
Zamanın nehrine karışmış o gecede sana görünen.

ALKMENE

Demek sen, ey tanrı tanımaz varlık,
Cüret etmektesin şimdi, işlenen bu günahtan ötürü
Bir Olymposluya iftira etmeye, öyle mi?

JUPİTER

Bir Olymposluya iftira etmek mi?
Bir daha kulaklarıma gelmesin dudaklarından
Böyle düşünmeden söylenmiş bir söz.

ALKMENE

Söylemeyeyim demek – ? Günah değil miydi
Peki işlenen?

JUPİTER

Susmanı emrediyorum sana.

ALKMENE

Ey zavallı insan!

JUPİTER

Eğer sen umursamıyorsan, ölümsüzlerin
Katına çıkmanın şanını, ben önemsiyorum; ve sen
Esirgemektesin benden bunu. Eğer gıpta etmiyorsan
Kallisto'ya, görkemli Europa'ya ve Leda'ya,
O zaman bil ki, ben kendi hesabıma gıpta etmekteyim
Tyndarus'a ve ondan gelen Tyndarusoğullarına.

ALKMENE

Gıpta ediyor muyum ben de Kallisto'ya?
Europa'ya? Hellas'ın yüceltilen kadınlarına?
Jupiter'in soylu gözdelerine? Gökler aleminin
Ebedi sakinlerine – bu mu sorduğun?

JUPİTER

Elbette! Neden kıskanasın ki onları?
Sen ki doymuşsun zaten bütünüyle şan ve şöhrete,
Bir ölümlünün ayaklarına kapandığını görmekle.

ALKMENE

Ne duyulmadık işitilmedik sözler bunlar böyle!
Düşüncesine bile izin verseydim kafamda,
Yıkılıp gitmez miydim bu görkem karşısında?
O olsaydı eğer, duyabilir miydim bu sıcak göğsümde
Hayatın nabız atışlarını bunca sevinçle?
Yani ben, böyle bir lütfa layık olmayan,
Ben, büyük günahkâr?

JUPİTER

Sınamak layık olup olmadığını o lütfa,
Sana düşmemiş. Boyun eğeceksin onun değerlendirmesine.
Senin gibi uzağı görmekten aciz biri
Nasıl düşünebilir, onun gibi insan yüreğini
Tanıyan birine üstün gelmeyi?

ALKMENE

Peki, peki Amphitryon. Anlıyorum seni,
Ve gözlerimi yaşartıyor yüce gönüllülüğün,
Biliyorum, oyalanayım diye söyledin o sözü
– Gel gelelim ruhum yine de geri dönmekte acısına.
Sen git, sevgilim, her şeyim, sen git,
Bul kendine başka bir kadın ve mutlu ol,
Ve bırak beni, ağlayayım kalan yaşamımın
Bütün günlerinde, seni mutlu edecek insan
Ben olamayacağım için.

JUPİTER

Benim sevgili karım! Nasıl da
Duygulandırıyorsun beni! Bir bak
Şu elinde tuttuğun taşa!

ALKMENE

Ey tanrılar, koruyun beni delirmekten!

JUPİTER

Onun adı değil mi üstündeki? Ve dün
Yazılı değil miydi benim adım? Burada
Ne varsa gözüken, bir mucize değil mi?
Daha bugün bu takıyı saklamıyor muydum
Mühürlü bir mahfazada?
Ve şimdi açtığımda, takıyı sana vermek için,
Görmüyor muyum kumaşta kalan boş izi?
Ve takının çoktan parıldadığını göğsünde?

ALKMENE

Böyle mi düşünsün gönlüm? Yani Jupiter?
Tanrıların tanrısı ve babası insanların, gelen
Oydu, öyle mi?

JUPİTER

Başka kim aldatabilirdi kuyumcu
Terazisini senin duygularının?
Kim onca dal budak sarmışçasına duyarlı
O kadın ruhunu yanıltabilirdi, yüreğin
Ta içinde çalan, ama dudaklardan fısıltıyla
Duyulmaya başlanmış çanları atlatarak?

ALKMENE

Evet O! Ta kendisi!

JUPİTER

Ancak bir tanrı
Cesaret edebilir bunca cüretle sana gelmeye,
Ve bir zaferdir benim için rakibin böylesi!
Ancak sevinç duyabilirim, her şeyi bilenlerin
Senin yüreğine giden yolu bulmalarından,
Ve her yerde varolanların yaklaşmalarından sana:
Üstelik onlar da, sevgilim, istiyorlarsa eğer
Kabul etmesini ruhunun onları, mecbur değiller mi
Amphitryon olup onun yüz çizgilerini çalmaya?

ALKMENE

Evet, orası öyle.
(Amphitryon'u öper.)

JUPİTER

Sen, ey kutsal kadın!

ALKMENE.

Bilsen nasıl mutluyum!
Nasıl da mutluyum hâlâ mutlu olabilmekten!
Hazırım Jupiter'in verdiği acıları taşımaya,
Yeter ki aynı hoşlukta kalsın her şey, eskiden nasılsa!

JUPİTER
Ne düşündüğümü söyleyeyim mi sana?

ALKMENE
Evet?

JUPİTER
Ya böyle bir ihsana kavuşamazsak eğer,
Kavuştuğumuza onca inanmak istiyorsam da?

ALKMENE
Evet? Yani? Korkutmaktasın söylediklerinle!

JUPİTER
Korkmuyor musun
Aslında onun keyfini kaçırmış olmaktan?

ALKMENE
Ben mi? Ben mi kaçırmış olabilirim keyfini?

JUPİTER
Yani var mı o, senin gözünde?
Yeterince algılıyor musun onun büyük eseri dünyayı?
İndiğinde akşamın kızıllığı suskun çalılıklara,
Görebiliyor musun onu da bu evrende?
Suların tatlı hışırtılarından ve bülbülün o cömert
Şakımalarından alabiliyor musun onun da sesini?
Yoksa boşuna mı göğe yükselen dağın ya da kayaları
Yiyerek dökülen şelalelerin onu sana müjdelemeleri?
Güneş parıldadığında yükseklerdeki tapınağında
Ve bütün yaratılanlar nabız atışlarıyla sevincin
Ona övgüler yağdırdıklarında, senin yaptığın
İnip yüreğin kuytuluklarına, kendi düzmece tanrına
Tapınmak değil mi?

ALKMENE
Korkunç bu söylediklerin! Ne diyorsun sen?
Benden daha inançla ve daha safça tapmak

Düşünülebilir mi Tanrı'ya? Görülmüş mü
Tek bir günün bile küllendiği, onun sunağında
Şükretmeden hayatıma ve senin için de
Yürek indirmediğim? Daha en yakın zamanda
Eğmedim mi onun önünde yüzümü yerlere,
Huşu içersinde ve duygularımın girdabından
Göndermedim mi kurbanların buharı kadar sıcak
Dualarımı onun bulunduğu gökyüzüne?

JUPİTER

Nedendi eğmen yüzünü onun önünde?
Şimşeğin çaktığı aydınlıkta, iyi tanıdığın birinin
Yüz çizgilerini görmenden değil miydi?

ALKMENE

Kötü adam! Nereden biliyorsun sen bunu?

JUPİTER

Kimdir aslında, onun sunağında dua ettiğin?
Emin misin taptığına bulutların üzerindekine?
Zincire vurulmuş duyularınla kavrayabilir misin
Onu? Yuvasına alışmış duyguların yürekli midir
Böyle bir uçuş için kanat açabilecek kadar?
Aslında hep o sevdiğin, yani Amphitryon değil mi,
Kendini önünde yerlere attığın?

ALKMENE

Ah zavallı ben, kafamı karıştırmaktasın.
Elinde olmayan yüzünden de suçlu sayılabilir mi insan?
Mermerlerin bembeyaz duvarına mı edeyim dualarımı?
Bir yüz belirmeli kafamda, düşündüğüm bir Tanrı da olsa.

JUPİTER

İşte gördün mü? Bu değil mi benim de söylediğim?
Sence incitmez mi böyle bir suret arayışı o Tanrıyı?
Hoşuna mı gidecektir acaba yoksun kalmak senin güzel
Yüreğinden? İstemeyecek midir ona ta içinden tapmanı?

ALKMENE

Elbet isteyecektir bunu. Var mı şu yeryüzünde
Övgülerinden Tanrıların hoşlanmadığı bir günahkâr?

JUPİTER

Öyle değil mi? O, yalnızca sana kadar inebildiğinde
Geldi yanına, seni zorlamak için onu düşünmeye,
Öcünü almak için, senin gibi bir unutulmuştan.

ALKMENE

Korkunç!

JUPİTER

Korkma. Seni cezalandırmıyor
Hak ettiğinden fazla. Ama bundan böyle onun sunağında,
Anlıyor musun, yalnızca onu, yani gece sana geleni
Düşüneceksin, yoksa beni değil.

ALKMENE

Tamam! Kutsal bir yemin ediyorum sana!
En ince ayrıntılarına kadar belleğimdedir yüzü,
Bu yüzden karıştırmayacağım artık onu seninle.

JUPİTER

Böyle yap. Yoksa göze alırsın yine gelmesini.
Ne zaman görsen adının takıya kazılmış baş harflerini,
Bütün benliğinle düşünmelisin onun nasıl olduğunu;
Hatırlamalısın geçen olayın bütün ayrıntılarını,
Hatırlamalısın, o ölümsüzle karşılaştığında korkunun
Nasıl sırtını ürperttiğini; nasıl değiştirdiğini
Armağanı; takıyı takarken kimin sana yardım ettiğini
Ve bahçede olup bitenleri. Ve rahatsız ederse kocan
O sırada, tatlılıkla dilemelisin ondan, bir saatliğine
Düşüncelerinle seni başbaşa bırakmasını.

ALKMENE

Peki, peki. Dinleyeceğim sözünü.
Her gün doğumunda tek düşünce geçmeyecek aklımdan,
seninle ilgili.
Ama hemen ardından unutacağım Jupiter'i.

JUPİTER

Ve şimdi o, yani sonrasız efendisi bulutların,
Çıksaydı önüne, duygulanarak bunca düzelmenden,
Evet, söyle sevgilim, tutabilir miydin kendini?

ALKMENE

Ne korkunç bir an olurdu! Keşke onu yalnızca
Sunakta düşünebilseydim, bunca az olduğuna göre
İkinizi birbirinden ayıran!

JUPİTER

Daha görmedin onun ölümsüz yüzünü, Alkmene.
Ama bil ki, mutluluk fırtınasına yakalanacak yüreğin.
İçinde koca bir ateş yakacaktır ona hissettiklerin
Ve buz kesecektir Amphitryon'a karşı ne varsa beslediğin.
Evet, şimdi şöyle bir dokunuverseydi senin ruhuna,
Ve ardından dönüp gitseydi yine Olympos'a,
O zaman görürdün inanılmaz olanın nasıl gerçekleştiğini
Ve ağlardın, peşinden gidemeyeceğin için.

ALKMENE

Hayır, hayır Amphitryon, inanamam buna.
Eğer dönüp bir günü yaşayabilseydim yeniden,
Ve kaçıp bütün tanrılardan, kahramanlardan,
Kapımı sürgüleyerek kapanabilseydim hücreme,
Yine de razı olurdum –

JUPİTER

Doğru mu? Yapar mıydın bunu?

ALKMENE

Yine de razı olurdum bunlara bütün kalbimle.

JUPİTER

(Kendi kendine)

Lanet olsun beni buralara
Sürükleyen çılgınlığa!

ALKMENE

Ne oldu? Kızıyor musun?
İncittim mi seni, sevgilim?

JUPİTER

Benim inancı bütün yavrum, yani
İstemez miydin tat katmak o görkemli yaşama?
Onun bütün dünyaya hükmeden başı aradığında
Göğsünü, dinlenmek için, esirger miydin?
Ah, Alkmene! Aşk eksikse eğer,
Olympos bile çorak bir toprağa döner.
Ne verebilir yerlerde sürünen bütün bir dünyanın
Tapınması, sevginin özlemiyle yanıp tutuşan yüreğe?
Kendisinin sevilmesidir o Tanrının istediği, yoksa
Şu dünyanın ona bakıp kurduğu hayallerin değil.
Sonsuzluk perdesi ardından ister ki,
Kendi yansımalarını izleyebilsin bir ruhta,
Parıldayabilsin bir damla mutluluk gözyaşında.
Bak, sevgilim: Bunca mutluluğu serpmiş
Yeryüzüyle gökyüzünün arasına cömertçe;
Ve şimdi eğer kader seçmişse seni, milyonlarca
Canlının şükran borcunu, o Tanrının yarattıklarından
Alacaklarını ödemek için tek bir gülümsemeyle,
O zaman kendini ona – ah! Düşünemiyorum,
Hayır, düşünmek zorunda bırakma beni – hayır –

ALKMENE

Aklımdan bile geçirmem,
Tanrıların kutsal kararlarına karşı gelmeyi,
Böyle kutsal bir görev için seçilirsem eğer.
Varsın hükmetsin bana, beni yaratmış olan.
Yine de –

JUPİTER
Evet? –

ALKMENE
Olsaydı seçmek benim elimde –

JUPİTER
Evet, olsaydı –?

ALKMENE
Seçmek elimde, o zaman saygım onun,
Fakat aşkım senin olurdu, Amphitryon.

JUPİTER
Peki ya bu Tanrı ben olsaydım senin için – ?

ALKMENE
Sen o Tanrı–
– Nasıl olacaksın ki? O Tanrı olsaydın
– Karşımda, bilmiyorum, yere kapanayım mı,
Kapanmayayım mı? O musun, değil misin?

JUPİTER
Sen karar ver. Ben Amphitryon'um.

ALKMENE
Amphitryon –

JUPİTER
Evet, Amphitryon'um karşında.
Ama soruyorum şimdi, Olympos'tan aşkıyla
Sana gelen o Tanrı olsaydım, nasıl davranırdın o zaman?

ALKMENE
O Tanrı olup gelseydin sevgilim, benim için,
O zaman bilemezdim Amphitryon'un nerede olduğunu,
İzlerdim seni peşinden, yolu Orcus'a düşen
Eurydike'nin yazgısını paylaşacak bile olsam.

JUPİTER

Amphitryon'un nerede olduğunu bilmeseydin.
Peki ya şimdi gösterirse kendini Amphitryon?

ALKMENE

Ya görünürse şimdi – ah, senin
Yaptığın, bana acı çektirmek yalnızca.
Nasıl kalkıp gelebilir ki Amphitryon,
Şimdi kollarımdaki zaten Amphitryon'ken?

JUPİTER

Yine de pekala Tanrı olabilir kollarındaki,
Onu Amphitryon sanma çılgınlığın yüzünden.
Neden şaşırtsın duyguların seni?
Şimdi Tanrıysam ben, sana burada sarılan,
Ve çıkıverse ansızın Amphitryon karşına,
Neler geçerdi o zaman yüreğinden acaba?

ALKMENE

Sen Tanrı olsaydın bana sarılan şimdi,
Ve o anda karşımda belirseydi Amphitryon,
Hüzün kaplardı içimi ve isterdim ki,
O dönüşsün Tanrıma ve sen kalasın
Nasılsan öyle, benim Amphitryon'um olarak.

JUPİTER

Ey benim tapılası meleğim! Nasıl da
Mutluyum senin yüzünden, hem nasıl, bilsen!
Bütünüyle tanrısal bir mutluluk benimkisi,
Yüce bir uyumun bütün ölçüleri ve ezgileriyle
Yoğrulmuş, sonsuzluğa kadar benden kaçmayacak gibi!

ALKMENE

Amphitryon!

JUPİTER

Sakin ol, çok sakin!
Sonunda noktalanacak olup bitenler senin zaferinle.

Sana görünmektir şimdi tutkulu Tanrının merakı,
Ve yıldızların ordusu daha başlamadan halay çekmeye
Gecenin sessiz tarlalarında, bilecektir yüreğin
Kimin ateşiyle yanıp tutuşacağını –
Sosias!

SOSİAS
Efendimiz!

JUPİTER
Davran, benim sadık uşağım,
Davran ki, görkeme boğulsun bu gün!
Barıştı benimle Alkmene, esirgemeden aşkını:
Şimdi sen git kampa ve çağır, nerede
Rastlarsan, bir şenlik için bütün konukları.
(İkisi de çıkarlar)

VI. SAHNE

Charis. Sosias.

CHARİS
(Kendi kendine)
Neydi o duyduğun? Söyle!
Olymposlu tanrılarmış gelenler, öyle mi?
Ve burada bana Sosias diye tanıtan kendini,
Ölümsüzlerden biriymiş, tıpkı Apollon, Hermes
Ya da Ganymedes gibi!

SOSİAS
(Kendi kendine)
Ey şimşeklerin tanrısı!
Meğer Zeus'un ta kendisiymiş.

CHARİS
(Kendi kendine)
Tuh sana! Utanmalısın
Düşününce yapıp ettiklerini!

SOSİAS

(Kendi kendine)

Ruhum aşkına söylemeliyim ki
Olmamalı halinden bir şikâyeti
Erkek gibi davranıp efendisi uğruna panter kesilen
Biri vardı mademki yanında.

CHARİS

(Kendi kendine)

Kim bilebilir, sınamalıyım onu.

(Yüksek sesle)

Haydi gel, Sosias, şimdi biz de
Artık tüttürelim barışın çubuğunu!

SOSİAS

Bir başka kez. Zaman yok şimdi.

CHARİS

Nereye gidiyorsun böyle?

SOSİAS

Komutanları çağıracak mışım.

CHARİS

Bir söz söylememe izin verir mi
Acaba gitmezden önce, sevgili kocam?

SOSİAS

Kocan mı – ? A, tabii, memnuniyetle.

CHARİS

Bilmem duydun mu,
Dün varırken gün sonuna, Olymposlu
İki büyük tanrının geldiğini hanımıma
Ve onun sadık hizmetkarına, ayak bastığını
Buraya bulutların Tanrısı Zeus'un, yanında
Ona eşlik eden görkemli Phobos'la?

SOSİAS

Doğruysa eğer. Duydum Charis, ne yazık ki.
Hep itici bulmuştum evliliğin böylesini.

CHARİS

İtici mi? Neden o? Bana kalırsa –

SOSİAS

Doğruyu söylemem gerekirse sana eğer,
Atla eşeğin beraberliği gibi bir şey.

CHARİS

Atla eşek mi? Bir tanrıyla bir prenses mi?
(Kendi kendine)
Olympos'tan olamaz böylesi.
(Yüksek sesle)
Alay etmektesin sadık hizmetkarınla.
Bize bağışlanan türden böyle bir zaferi
Daha önce hiç duymamıştır Thebai.

SOSİAS

Kendi adıma, iyi gelmedi bu zafer bana.
Ve yeğlerdim belli bir ayıbı hiç kuşkusuz
Şimdi belimi büken bu lanetli taçlara.
Artık geldi gitmemin vakti.

CHARİS

Evet, söylemek istediğime gelince –
Kim düşleyebilirdi ağırlamayı böyle konukları?
Kötü insan bedenlerinin içinde barındığını
İki ölümsüzün birden, kim bilebilirdi?
Elbet vardı bizim de bazı iyi yanlarımız,
İçimizde öyle fark edilmeksizin saklanan,
Ve dışa değil, daha çok yüreğimize yansıyan.

SOSİAS

Oysa işime yarayabilirdi yüreğinde kalan.
Çünkü bana gösterdiğin sevecenliğinle, vahşi
Bir kediydin sanki. Düzel artık biraz.

CHARİS

Doğrusu anlayamamıştım seni incittiğimi,
Yakışık alandan fazla –

SOSİAS

Beni incitmedin, öyle mi?
Kahrolayım şuracıkta, hak etmediysen eğer bu sabah
Bir karıya atılabilecek dayakların en temizini.

CHARİS

Peki ama – ne oldu ki?

SOSİAS

Ne mi oldu?
Sen değil miydin, daha kısa süre önce evimden
Kovduğum o Thebaili serseriyi alacağını söyleyen?
Bana bir çift boynuz vaad edip, hiç utanmadan
Beni pezevenk yerine koyan?

CHARİS

Aman! Bir şakaydı yalnızca! O kadar!

SOSİAS

Evet, şaka ya!
Bir daha kalkışırsan böyle bir şakaya, bil ki
Yersin benden silleyi – !

CHARİS

Tanrım! Nedir bu başıma gelenler!

SOSİAS

Kafasız karı!

CHARİS

Öyle öfkeyle bakma bana!
Hissediyorum, yüreğim paramparça olmakta.

SOSİAS

Tuh sana, utanmalısın Tanrıtanımazlığından!
Ve böylece evliliğin kutsal görevini alaya almaktan!
Sana tavsiyem, daha fazla işlememendir bu günahı,
Döndüğümde ise dileğim, kızarmış sucuktur lahanayla.

CHARİS

Ne istersen: Nedir hâlâ tereddütüm?
O mu gerçekten, yoksa o değil mi?

SOSİAS

Yani ben mi ben miyim?

CHARİS

Toz toprak içinde gör beni.

SOSİAS

Nen var senin?

CHARİS

Bak bana, önünde kırık, toprağa düşmüşken.

SOSİAS

Delirdin mi sen?

CHARİS

Ah, sensin! Evet, o sensin!

SOSİAS

Kimim ben?

CHARİS

Gerek yok karşımda yadsımana kendini.

SOSİAS

Nedir böyle, bugün herkes zırdeli!

CHARİS

Gözlerinde gördüğüm, şimşekleriyle hedefini
Hiç şaşırmayan Apollon'un
Öfke yalımları değil miydi?

SOSİAS

Apollon mu? Ben mi? Aklını
Şeytan mı aldı senin? Nedir bu, biri
Köpek yerine koyarken, öteki Tanrı kılmakta?
Oysa Sosias, o eşek kafalı Sosias hâlâ!
(Çıkar)

CHARİS

Sosias öyle mi? Yani o eski
Eşek kafalı Sosias'tı karşımdaki!
İyi oldu bunu söylediğin, serseri!
Biraz zor bulursun bugün yemekte istediğini!

III. PERDE

I. SAHNE

AMPHİTRYON

Nasıl da itici geliyor şimdi yüzleri
Bütün bu komutanların. Her biri gelip
Kutlamak peşinde kazanılan zaferi.
Her birini kucaklamak, yapmam gereken,
İçimden hepsine lanetler yağdırırken.
Tek bir yürek bile yok içlerinde,
Yüreğimi bütünüyle açabileceğim.
Mühürlü bir mahfazadan çalmak bir takıyı
Hiç mührü bozmadan; katlanılabilir buna;
Hokkabazlar da bir numarayla alabilirler
Bizden uzaktayken elimizdekini.
Ama bir erkekten çalmak görünüşünü ve tavrını,
Sonra da kendini oyum diye yutturmak karısına,
Ne olabilir şeytanın işinden başka?
Mum ışığıyla aydınlanmış odalarda bugüne kadar
Beş duyusu yerinde olanın, görülmemişti hiç,
Dostlarını tanımayıp yanıldığı;
Gözler çıkarılıp yuvalarından konsaydı masaya,
Kutulara yerleştirilseydi bedenden ayrılmış
Uzuvlar, kulaklar, parmaklar, yine yeterdi
Bir kadının kocasını tanımasına. Bundan sonra
Yakılması gerekecek bütün kocaların, çıngırak
Asacaklar koyunlara yaptıkları gibi, boyunlarına.

Oynaşan güvercinleri kadar istekli bu kadın,
Her şeyden habersiz kocasını aldatmaya;
İnanmaktansa onun utanmazca hile ve dolanlarına, yeğlerim
Dürüstlüklerine inanmayı darağacından kaçanların.
– Çıldırmış bu kadın ve yarın, gün ağardığında,
Haberci yollayacağım gelmeleri için hekimlere.
– Yeter ki bir punduna getirebilsem.

II. SAHNE

Mercurius *balkonda*. Amphitryon.

MERCURİUS

(Kendi kendine)
Ey yaşlı Jupiter, izlemek seni
Yeryüzündeki bu gönül serüveninde, tam anlamıyla
Bir dostluk gösterisidir Mercurius'tan kaynaklanma.
Styx aşkına! Aslında yüreğim sıkılmakta şimdi.
Çünkü oynamak için koca rolünü, gerektiğinden de
Fazla yanıltmak Charis olacak nedimeyi, pek açmıyor beni.
– Burada bir serüven yaşamak benim asıl istediğim,
Oysa reva görülen kıskanç bir budala rolü.

AMPHİTRYON

Neden sürgülenmiş gündüz vakti bu evin kapısı?

MERCURİUS

Hey! Sabret biraz! Kimdir o kapıya vuran?

AMPHİTRYON

Ben.

MERCURİUS

İyi de, hangi ben?

AMPHİTRYON

Açsana şu kapıyı!

MERCURİUS

Açsana, öyle mi! Dangalak! Kimsin ki sen
Bunca gürültü koparıp benimle böyle konuşabilen?

AMPHİTRYON

Galiba tanımıyorsun beni, öyle mi?

MERCURİUS

Ne demek, tanırım kapının tokmağına her sarılanı.
– Lafa bak, tanımıyor muymuşum salağı!

AMPHİTRYON

Yoksa bugün bütün Thebai
Avratotu yiyip aklını mı yitirdi?
Sosias! Hey! Sosias!

MERCURİUS

Evet, Sosias!
Budur adım. Sanki korkmakta bu serseri,
Böyle bağırmazsa adımı unutacağımdan!

AMPHİTRYON

Ey adaletli Tanrılar! Görmüyor musun
Beni be adam?

MERCURİUS

Görüyorum elbet.
Ne var?

AMPHİTRYON

Aşağılık herif! Ne mi var?

MERCURİUS

Ne yok ki!
Konuş şeytan aşkına! Sorgulamak mıdır niyetin?

AMPHİTRYON

Seni köpek seni, bekle hele! Şimdi
Öğretirim sana şu yukardaki sopayla,
Benimle nasıl konuşman gerektiğini!

MERCURİUS

Ha,ha! Paslı bir sürgü var aşağıda.
Kullan bakalım kullanabildiğin kadarıyla.

AMPHİTRYON

Şeytan!

MERCURİUS

Kendine gel.

AMPHİTRYON

Hey! Kimse yok mu bu evde?

MERCURİUS

Philippus! Charmion! Ne cehennemdesiniz?

AMPHİTRYON

Aşağılık herif!

MERCURİUS

Hem hizmetine koşulsun istiyorsun,
Hem de sabredip gelmelerini beklemiyorsun,
Ama bir kez daha dokunursan o tokmağa,
Yollarım yukardan sert bir teşrifatçı kafana.

AMPHİTRYON

Edepsiz! Utanmaz! Bakın hele!
Kaç kez ayaklarımın altında pestilini çıkardığım
Ve canım istese çarmıha bile gerdirebileceğim şu herife!

MERCURİUS

Ya şimdi? Bitti mi diyeceklerin? Bana
Baktın mı yeterince? Ölçüp biçtin mi beni

O boğa bakışlı gözlerinle? Nasıl da açmış!
Isırabilseydi eğer insan çevresindekileri bakışlarıyla
Parçalamıştı beni şimdi bu da çoktan buracıkta.

AMPHİTRYON
Düşününce Sosias, benim tüylerim ürpermekte
Bu konuşmalarınla neler ördüğünü kendi başına.
Bir bilsen, ne korkunç dayaklar beklemekte seni!
– Gel, in aşağı ve aç şu kapıyı bana.

MERCURİUS
Ha şöyle!

AMPHİTRYON
Daha fazla bekletme, aceledir işim.

MERCURİUS
Bir öğrenelim bakalım neymiş istediğin.
Aşağıdaki kapıyı açayım, öyle mi?

AMPHİTRYON
Evet.

MERCURİUS
Peki. Ama insan iyilikle de söyleyebilir bunu.
Kimdir aradığın?

AMPHİTRYON
Kim midir aradığım?

MERCURİUS
Kimdir aradığın,
Şeytan aşkına! Sağır mısın? Kimdir konuşmak istediğin?

AMPHİTRYON
Kimmiş konuşmak istediğim, öyle mi? Köpek seni!
Bir açılsın kapı, kıracağım bütün kemiklerini.

MERCURİUS

Sana bir şey söyleyeyim mi dostum?
Sen çıkıp git buradan en iyisi,
Daha çok sinirlendirmeden beni.

AMPHİTRYON

Ey alçak, öğreneceksin yakında
Efendisini alaya alan bir uşağın
Neler geleceğini başına.

MERCURİUS

Efendisi mi?
Ben miyim alay eden? Ve sen, benim efendimsin,
Öyle mi?

AMPHİTRYON

Duyduğum kadarıyla, inkâr da etmekte şimdi.

MERCURİUS

Tanıdığım
Bir efendi var, o da Amphitryon.

AMPHİTRYON

Peki kim var benden başka Amphitryon,
Söyle bakalım, geceyle gündüzü ayıramayan serseri!

MERCURİUS

Amphitryon, öyle mi?

AMPHİTRYON

Amphitryon diyorum sana.

MERCURİUS

Ha, ha! Ey Thebaililer, gelin de bakın şuna!

AMPHİTRYON

Toprak örtsün beni! Ne büyük bir utanç!

MERCURİUS

Hey, dinle beni dostum! Hangi meyhaneydi?
Kafayı böyle güzel bulduğun, ver adını

AMPHİTRYON

Ey Tanrılar!

MERCURİUS

Taze mi, yoksa yıllanmış şarap mıydı?

AMPHİTRYON

Ey Tanrılar!

MERCURİUS

Neden içmedin ki bir kadeh daha?
O zaman çıkardın belki Mısır tahtına da!

AMPHİTRYON

Her şey bitti artık benim için.

MERCURİUS

Git, oğlum,
Acıyorum sana. Git de yat yatağına.
Burası Amphitryon'un evidir, Thebaililerin komutanı,
Git de bozma şimdi adamın rahatını.

AMPHİTRYON

Ne? Amphitryon mu var şimdi o evde?

MERCURİUS

Evet, burada, o ve bir de Alkmene.
Tekrar söylüyorum, git ve sakın kalkışma
İki sevgilinin mutluluklarını bozmaya,
İstemiyorsan eğer, Amphitryon'un buraya gelip
Bu utanmazlığından ötürü seni cezalandırmasını.
(Çıkar)

III. SAHNE

AMPHİTRYON

Bu ne büyük silledir, ey zavallı ben!
Yıkıldım, bitti artık işim bundan böyle.
Toprağın altındayım şimdiden ve dul karım
Bir başka kocanın karısı olmuş bile.
Nasıl bir karar olmalı şimdi verilmesi gereken?
Açıklamak mı evime çöken ayıbı dünyaya,
Yoksa saklamak mı olanları herkesten?
Ne? Yok artık burada esirgenecek bir şey.
Artık tek bir duygu vardır bu mecliste
Dile gelebilecek, o da intikamdır yalnızca,
Ve tek bir kaygım olabilir bundan böyle,
Buradan canlı çıkmaması, kimse ihanet eden.

IV. SAHNE

Sosias. *Komutanlar.* Amphitryon.

SOSİAS

İşte hepsi burada konukların, efendim,
Bunca aceleyle bir araya getirebildiklerim.
Her ne kadar katılamıyorsamda sizin sofranıza,
Hak ettim yemeği, ruhum adına.

AMPHİTRYON

Şuna bak! Demek buradasın.

SOSİAS

Evet?

AMPHİTRYON

Köpek! Öleceksin şimdi.

SOSİAS

Ölmek mi? Ben mi?

AMPHİTRYON
Şimdi öğreneceksin kim olduğumu.

SOSİAS
Anlamadım, bilmez miyim kim olduğunuzu?

AMPHİTRYON
Hain! Biliyordun öyle mi?
(Elini kılıcına götürür)

SOSİAS
Baylar, koruyun beni, çok rica ederim.

BİRİNCİ KOMUTAN
Bağışlayın!
(Amphitryon'un kolunu tutar)

AMPHİTRYON
Bırakın beni.

SOSİAS
Neymiş suçum, onu söyleyin yalnızca?

AMPHİTRYON
Daha soruyorsun, öyle mi? – Çekilin diyorum
Size, bırakın da, nasıl alınması gerekiyorsa
Öyle alınabilsin haklı intikamım.

SOSİAS
Asılacak bile olsa birisi,
Söylerler ona asılmasının nedenini!

BİRİNCİ KOMUTAN
Lütfen yapın istediğini.

İKİNCİ KOMUTAN
Söyleyin nerede kusur ettiğini.

SOSİAS

Tutun kendinizi, efendiler, iyilik yapmaksa
Eğer istediğiniz.

AMPHİTRYON

Ne yapmış öyle mi? Bu kovulmuş uşak
Daha biraz önce yüzüme kapattı kapıyı
En utanmaz sözleri suratıma kusarak,
Sözler ki, her biri tek başına çarmıha gerdirebilir.
Geber, köpek!

SOSİAS

Zaten ölmüş sayılırım.
(Diz çöker)

BİRİNCİ KOMUTAN

Sakin olun.

SOSİAS

Komutanlar! Ah!

İKİNCİ KOMUTAN.

Ne oluyor?

SOSİAS

Kılıcıyla geliyor mu üstüme?

AMPHİTRYON

Çekilin diyorum size, çekilin! Ödenmeli
Bana şimdi ettiği hakaretin cezası, nasıl
Gerekiyorsa, hiç eksiksiz!

SOSİAS

Ama ben ne kusur işlemiş olabilirim ki,
Son dokuz saat boyunca buyruğunuz gereği
Kaldığıma göre kampta?

BİRİNCİ KOMUTAN

Doğru söylüyor. Davetinizi iletti
Yemeğiniz için. İki saat kaldı yanımızda,
Hiç gözümüzün önünden ayrılmaksızın.

AMPHİTRYON

Kimdi sana emri veren?

SOSİAS

Kim mi verdi? Siz, elbet! Kendiniz!

AMPHİTRYON

Ben mi? Ne zaman?

SOSİAS

Sevinç içindeydiniz, Alkmene ile
Barışmanızın ardından ve hemen buyurdunuz,
Şenlik yapılsın diye bütün sarayda.

AMPHİTRYON

Ey Tanrılar! Her saat ve her adımla
Daha da itilmekteyim bir labirendin çıkmazına.
Ne düşünmeliyim, siz söyleyin, dostlar!
Duydunuz mu, neler olup bitmiş burada?

BİRİNCİ KOMUTAN

Çok yetersiz her şeyi anlamak için
Bu adamın burada anlattıkları, bu durumda
İlk kaygınız davranıp en kısa zamanda,
Parçalamak olmalı bilmecenin aldatıcı ağını.

AMPHİTRYON

Öyle olsun o zaman! Ama yardımınız gerek.
Şans yıldızımdır sizleri bana getirmiş olan.
Ve şimdi çarpışacağım kendi mutluluğum uğruna.
Nasıl da yanmakta yüreğim hakikatin peşinde!
Ama korkuyorum da ondan, ölümden korkarcasına.
(Kapıya vurur)

V. SAHNE

Jupiter. *Öncekiler.*

JUPİTER
Nedir bu gürültü, beni buraya indiren?
Kimdir çalan kapıyı? Komutanlarım, sizler mi?

AMPHİTRYON
Sen de kimsin? Ey yüce Tanrılar!

İKİNCİ KOMUTAN
Ne görüyorum? İki Amphitryon birden.

AMPHİTRYON
Ruhum dondu dehşetten. Vah bana!
Buymuş demek bilmecenin çözümü.

BİRİNCİ KOMUTAN
Amphitryon ikinizden hangisi?

İKİNCİ KOMUTAN
Gerçekten de! Hiçbir göz ayıramaz
Bunca benzer yaratılmış iki canlıyı birbirinden.

SOSİAS
Efendiler, budur Amphitryon, öteki ise
Cezayı hak etmiş bir düzenbaz.
*(*Jupiter*'in yanına geçer)*

ÜÇÜNCÜ KOMUTAN
*(*Amphitryon*'u göstererek)*
İnanılmaz şey! Yani bir düzenbaz mı bu?

AMPHİTRYON
Yeter artık bu onur kırıcı büyücülük!
Şimdi çözeceğim bu bilmeceyi.
(Elini kılıcına atar)

BİRİNCİ KOMUTAN
Durun!

AMPHİTRYON
Bırakın beni!

İKİNCİ KOMUTAN
Nedir yapmak istediğiniz?

AMPHİTRYON
İstediğim cezalandırmak
En alçakça düzenbazlığı!
Çekilin diyorum.

JUPİTER
Kendinize gelin. Acelenin yeri değil şimdi,
Birisi bunca kaygı duyuyorsa adından,
Kuşkuludur elbet onu taşıma hakkından.

SOSİAS
Benim de budur dediğim. Bu düzenbaz şişirdi
Göbeğini bir şeyler tıkarak ve boyadı yüzünü,
Onu ayıramasınlar diye buranın efendisinden.

AMPHİTRYON
Hain! Üç yüz kırbaçtır cezası,
Bu korkunç gevezeliğin, hem de sırayla
Üç kişinin sırtına vuracağı.

SOSİAS
Yavaş ol bakalım! Yürekli insandır efendim,
Ödetir sana adamlarını dövmenin bedelini

AMPHİTRYON
Diyorum size, tutmayın beni daha fazla,
Tutmayın ki yıkansın bu ayıp hainin kanıyla.

BİRİNCİ KOMUTAN

Bağışlayın efendimiz, ama seyirci kalamayız
Amphitryon'un Amphitryon'la savaşına.

AMPHİTRYON

Ne? Seyirci kalamaz mısınız – ?

BİRİNCİ KOMUTAN

Kendinize gelmek zorundasınız.

AMPHİTRYON

Bu mudur sizin dostluğunuz, komutanlar?
Bu mudur bana vaad ettiğiniz destek?
Almak yerine onurumun intikamını kendiniz,
İntikam kılıcının adaletini engelleyip,
Düzenbazın haksız davasını benimsemektesiniz!

BİRİNCİ KOMUTAN

Önyargısız düşünebilseydiniz eğer,
Ki şimdi böyle düşünememektesiniz,
Onaylardınız davranışımızı.
İkinizden hangisi Amphitryon?
Sizsiniz öyle mi, peki; ama öteki de var.
Nerede şimdi Tanrının işareti?
Bir işaret ki, göstersin bize, kimin göğsünde
Saklanmakta bir hainin yüreği!
Bir kez anlaşıldı mı bu, kuşkusuzdur artık
Bulduğumuz intikamımızın hedefini.
Ama kılıcın çeliği kör bir öfkeyle
Etrafı kasıp kavurmaya niyetlendiği sürece,
Kılıcın kınında kalmasıdır, en iyisi.
Bırakın soğukkanlılıkla araştıralım olayı,
Ve siz gerçekten Amphitryon'sanız eğer,
Bizim de umduğumuz, ama öte yandan
Kuşkulanmak zorunda da olduğumuz gibi,
O zaman ötekinden daha güç gelmeyecektir
Bunu geçerli biçimde kanıtlamanız bize.

AMPHİTRYON

Ben mi kanıtlayacağım?–

BİRİNCİ KOMUTAN

Ve sağlam gerekçelerle.
Ondan önce karar verilemez kimsenin lehinde.

JUPİTER

Haklısın, Photidas ve aramızda varolan
Bu benzerlik bağışlatmakta kararsızlığını.
Öfkelenmiyorum, ikimiz arasında burada
Bir karşılaştırma yapılacak diye.
Karar alınmamalı kılıcın korkusuyla.
Bütün Thebai'yi çağırmayı düşünüyorum buraya
Ve kanından geldiğim halkın en büyük toplantısında
Açığa kavuşturmayı her şeyi.
Oradakine gelince, tanımalı soyumun soyluluğunu
Ve efendisi olduğumu bütün Thebai'nin.
Bakışlarını yere indirmeli önümde.
Söylemeli benim olduğunu bütün zengin tarlaların,
Otlakları örten bütün sürülerin, söylemeli
Bana ait olduğunu bu evin ve odalarda
Sessiz egemenliğini sürdüren kraliçemin.
Öğrenmeli bütün dünya böylece
Hiçbir ayıbın bulaşmadığını Amphitryon'a.
Ve oradaki delinin uyandırdığı kuşkuya gelince,
Buradadır gücü yetecek olan onu dağıtmaya. –
Neredeyse toplanmak üzeredir bütün Thebai.
Bu arada gelin, hep birlikte onurlandıralım
Sosias'ın sizleri davet ettiği şöleni.

SOSİAS

Ruhum adına, biliyordum.– Bu söz, efendiler,
Dağıtmaya yetiyor bütün kuşkuları dört bir yana.
Kimde yenecekse bugün öğlen yemeği,
Odur gerçek Amphitryon, ta kendisi.

AMPHİTRYON

Ey ölümsüz ve adaletli Tanrılar!
Bir insan aşağılanabilir mi bu kadar?
Ses çıkarmamak en adi düzenbazın çalmasına
Karımı, onurumu, iktidarımı ve adımı!
Ve tanık olmak dostlarımın elimi kolumu bağlamalarına!

BİRİNCİ KOMUTAN

Kim olursanız olun, sabretmeniz gerek.
Öğreneceğiz gerçeği birkaç saate kadar. Ondan sonra
Gecikmeden alınacaktır yapılanların intikamı,
Ve diyorum ki, vay haline, her ne ise onun adı!

AMPHİTRYON

Gidin, korkaklar! Yüceltin haini!
Vardır elbet dostlarım, bana sizden daha dost olan.
Çıkacaktır karşıma erkekler Thebai'de, acımı
Kendi göğüslerinde duyup derinden, desteklerini
Esirgemeyeceklerdir intikamımı alabilmem için.

JUPİTER

Peki! Sen çağır onları. Bekliyorum hepsini.

AMPHİTRYON

Sen, ey, yalnız büyük konuşmayı beceren korkak,
Bu arada sıvışacaksın arka kapıdan tarlalara.
Ama sanma ki böylece kurtulabilirsin intikamımdan!

JUPİTER

Şimdi git, çağır ve getir buraya dostlarını,
Benim de iki çift sözüm var, ama şimdi bu kadar.

AMPHİTRYON

İşte bu dediğin doğru, bulutların Tanrısı
Zeus adına! Çünkü ben çıkarınca yalanını,
Zaten söyleyemeyeceksin iki çift sözden fazlasını,
Kılıcım ta kabzasına kadar saplanacağından gırtlağına.

JUPİTER

Çağır dostlarını bana, o zaman da konuşmam,
İstersen eğer, anlatırım her şeyi yalnız bakışlarımla.

AMPHİTRYON

Gidelim şimdi, hemen, bu kaçmadan buradan!
Ey Tanrılar, bağışlayın bana, ne olur, onu bugün
Cehenneminize göndermenin yüce zevkini!
Bir sürü dostla geri döneceğim buraya, silahlı,
Sardıracağım bu evi ve ondan sonra, tıpkı
Bir eşek arısı gibi sokacağım iğnemi göğsüne,
Öyle bir emeceğim ki bütün kanını, rüzgârın
Oyuncağı olacak kupkuru bacakları.
(Çıkar)

VI. SAHNE

Jupiter. Sosias. *Komutanlar.*

JUPİTER

Haydi kalkın beyler! Onurlandırın bu evi
Varlığınızla.

BİRİNCİ KOMUTAN

Ettiğim yemin adına!
Bütün neşemi kaçırmakta bu macera.

SOSİAS

Bence şimdi erteleyin bütün şaşkınlıklarınızı,
Gidin ve yiyip içmenize bakın sabaha kadar.
(Jupiter ve komutanlar çıkarlar)

VII. SAHNE

SOSİAS

Şimdi ben de oturmak istiyorum şu sandalyeye!
Ve savaştan söz edildiğinde
Ben de konuşmak istiyorum yüreklilikle.
Yanıp tutuşuyorum anlatmak için
Nasıl çarpışıldığını Pharissa'da; ve yaşamım boyunca
Hiç anımsamıyorum acıktığımı bugünkü kadar.

VIII. SAHNE

Mercurius. Sosias.

MERCURİUS

Nereye? Buraya da mı burnunu sokmaktasın yoksa?
Utanmaz herif, mutfak fareliği mi yapmaktasın şimdi de?

SOSİAS

Hayır! – İzin aldım!

MERCURİUS

Çek git! Çekil oradan!
Kafanı kırmam mıdır yoksa beklediğin!

SOSİAS

Ne? Nasıl? Ey yüce ve soylu Ben,
Tut kendini! Sosias'ı kolla biraz,
Sosias! Kim peşinde olabilir kıyasıya
Hep kendi kanına girmenin?

MERCURİUS

Yine mi tepişti eski düzenbazlığın?
Bir hiçken, adımı almak mıdır kasdın?
Sosias benken, nasıl bu adı taşırsın?

SOSİAS

Tanrı korusun beni, şimdi kendi elimle
Kıyar mıyım pinti davranıp kişiliğime?
İstiyorsan, senin olsun yarısı bu adın,
Ya da bütünüyle al, döküntüsü sende kalsın.
Bu ad Kastor ya da Pollux olsaydı bile,
Ey yüreğimin gözü, neler paylaşmazdım seninle!
Eğer ses çıkarmıyorsam sana evinde efendimin,
Sen de kardeşçe bana aç bir köşesini yüreğinin,
Ve karşılıklı kırarlarken o kıskanç Amphitryon'lar
Birbirlerinin boyunlarını, barışan Sosias'lar
Geçsinler masanın başına kadeh kaldırarak
Birlikte kardeşçe yaşamalarının şerefine!

MERCURİUS

Hayır, hayır! – Bir alay gibi bu öneri!
Nedir bana düşen, parmağımı emmek mi?
Yalnızca bir kişilik bu sofra.

SOSİAS

Olsun, ne çıkar? Aynı rahimdir doğuran bizi,
Sığındık aynı çatının altına,
Uyuduk aynı yatakta,
Aynı giysiydi paylaştığımız, aynı yazgı,
O halde gel, yiyelim aynı tabaktan.

MERCURİUS

Yabancıdır bana paylaşmak, hep yalnızdım,
Hep tek başıma çocukluğumdan bu yana,
Ve ne bir yatak, ne bir giysi, ne de
Bir dilim ekmek paylaştım başkalarıyla.

SOSİAS

Düşün biraz. İkiz kardeşiz biz.
Büyüğümüz sensin, bana düşer alçakgönüllülük.
Sen önden gideceksin her lokmada.
Senin olacak ilk kaşık, ancak ikincisi
Girecek benim kursağıma.

MERCURİUS

Hayır. Benimdir bütünüyle, bana düşen,
Ve ne artmışsa, onu da saklarım kendim için.
Büyük Tanrıların adına bilinsin ki, veririm dersini,
Tabağıma el uzatmaya kalkışan olursa.

SOSİAS

O zaman izin ver de, gölgen olayım en azından,
Yediğin yerde, sandalyenin arkası boyunca uzanayım.

MERCURİUS

Kumda bırakacağım iz bile olamazsın! Git!

SOSİAS

Ey barbar yürek! Ey demirden insan,
Sen bir örste dövülmüş olabilirsin ancak!

MERCURİUS

Ya ne sandın, gezginci çıraklar gibi
Büyük kapının önünde uzanıp otlara,
Gök kubbenin maviliğinde havayla mı yaşayacaktım?
Tanrılar adına, eminim ki, hiçbir beygir hak etmedi
Bol yemeği bugün benim hak ettiğim kadar.
Kamptan gece yarısı varmadım mı buraya?
Ve şölene hemen çağırabilmek için konukları,
Sabahla birlikte yine çıkmadım mı yola?
Bu şeytan işi yolculuklar boyunca
Zavallı yaşlanmış, ama çalışkan bacaklarımı,
Ta kalçalarıma kadar hırpalamadım mı?
Sucuk var bugün ve ısıtılmış lahana.
Ancak onlarla gelebilirim kendime.

SOSİAS

Haklısın bunda. Bütün yola yayılan o kahrolası
Köklere takılıp bacaklarını da, boynunu da
Kırabilir insan.

MERCURİUS
O halde!

SOSİAS
– Ben, tanrılarca terk edilmiş zavallı!
Sucuk mu hazırlamış Charis –?

MERCURİUS
Evet, taptaze.
Ama senin için değil. Bir domuz kesildi.
Ve ben de Charis'in gönlünü aldım yeniden.

SOSİAS
İyi, iyi. Mezardır artık yerim. Peki lahana?

MERCURİUS
Evet, haşlanmış lahana. Ve kimin sulanırsa
Ağzı bu yemeklerin kokusuyla, korumalı kendini
Charis'le benim karşımızda.

SOSİAS
Boğulun isterseniz lahana tıkınırken karşımda.
Ne ihtiyacım var sucuklarınıza? Kim besliyorsa
Gökteki kuşları, elbet unutmayacaktır diyorum,
Yaşlı ve onurlu Sosias'ı da doyurmayı.

MERCURİUS
Hain, demek hâlâ taşıyorsun bu adı?
Aşağılık köpek, demek cüret ediyorsun – !

SOSİAS
Hayır canım, ben değildim
Sözünü ettiğim. Yalnızca yaşlı bir akraba,
Adı Sosias'tı, burada çalışırdı bir zamanlar –
Âdeti dayak atmaktı öteki uşaklara, ta ki
Günün birinde sanki gökten inen bir herif,
Tam da yemek zamanı, onu buradan kovana kadar.

MERCURİUS

Ayağını denk al diyorum, budur tek söylediğim.
Ayağını denk almanı öğütlerim sana, istiyorsan
Daha uzun kalmayı yaşayanların arasında.

SOSİAS

(*Kendi kendine*)
Yürekli olsaydım eğer, nasıl da
Atardım seni buradan, seni piç düzenbaz,
Kendini beğenmiş serseri!

MERCURİUS

Ne diyorsun?

SOSİAS

Efendim?

MERCURIUS

Sanki bir şey söyledin!

SOSİAS

Ben mi?

MERCURİUS

Sen.

SOSİAS

Çıt bile çıkarmadım.

MERCURİUS

Dışarı atmaktan söz edildi sanki,
Bir de kendini beğenmişlikten, yanılıyor muyum?

SOSİAS

Bir papağan olmalı herhalde.
Bayılırlar gevezeliğe güzel havada.

MERCURİUS

Öyle olsun.
Hoşça kal şimdilik. Ama kaşınırsa sırtın,
Beni bu evden sorabilirsin.
(Çıkar)

IX. SAHNE

SOSİAS

Kendini beğenmiş şeytan, umarım geberirsin,
Zıkkımlanırken senin için kesilen domuzu!
Bulmuş da bunuyor, kalkıp beni geri çevirirken
Yeğlerim bir çoban köpeğiyle aynı kaptan yemeyi,
Paylaşmaktansa bir tabağı bunun gibisiyle.
Kılını kıpırdatmazdı babası ölse açlıktan önünde,
Esirgerdi dişlerinin arasındaki kırıntıları bile.
– Git! Hak ettin başına gelenleri, hain.
Olsaydı birer sucuk iki elimde, atmazdım ağzıma.
Olur şey değil bırakıp kaçmak, hasımlarınca
Kendi evinden kovulmuş bir efendiyi.
– Oradan yaklaşmakta şimdi kalıplı dostlarıyla.
– –Bu yandan da halk akmakta buraya! Ne oluyor?

X. SAHNE

Amphitryon *ve soylular bir yandan,*
halk öbür yandan girer.

AMPHİTRYON

Selam hepinize! Kim çağırdı sizi, dostlarım?

HALKTAN BİRİ

Haberciler salınmıştı bütün kente.
Sarayınızın önünde toplanmamız söylendi.

AMPHİTRYON
Haberciler mi? Neden peki?

AYNI KİŞİ
Tanıklık yapacakmışız, öyle dendi,
Ağzınızdan çıkan önemli bir sözün
Nasıl çözeceğini o bütün kenti üzüntüye
Boğan bilmeceyi.

AMPHİTRYON
(Soylulara)
Küstah!
Düşünülebilir mi utanmazlığın bundan fazlası?

İKİNCİ SOYLU
Kendi de geliyor üstelik sonunda.

AMPHİTRYON
Aldırmaz, yapar da!

BİRİNCİ SOYLU
Merak etmeyin. Argatiphonditas burada.
Bir kez yakaladım mı onu bakışlarımla,
Bu kılıcın ucunda bir oyuncaktır artık hayatı.

AMPHİTRYON
(Halka)
Ey Thebai halkı, dinleyin beni!
Ben değilim sizi buraya çağırtan, akın akın gelişiniz
Sevindirse de beni. Oydu toplanmanızı isteyen,
O cehennem zebanisi ki, niyeti Thebai'den de,
Karımın yüreğinden de, dünyanın belleğinden de
Silmektir beni, hatta elinden gelse, bilincin
Sağlam duvarlarının dışına da kovmak belki.
O yüzden dikkat kesilin şimdi ve hepiniz bin gözlü
Birer Argos olsanız bile, gece yarısı bir çekirgeyi
Kumda bıraktığı izden tanımak için gönderilen,
Yine de esirgemeyin çabanızı, açın gözlerinizi

Sonuna kadar, öğlen vakti güneşi arayan
Köstebekler gibi; toplayın bütün o bakışları
Bir aynada ve çevirin ışığı olduğu gibi bana,
Tepemden tırnağıma kadar taradıktan sonra
Söyleyin bana, konuşun: Kimim ben?

HALK

Kim misin? Amphitryon'sun elbet!

AMPHİTRYON

Öyle, Amphitryon'um. Budur gerçek. Ama
Şimdi gelirse oradan o karanlıkların insanı,
Başındaki saçların kıvrımları benimkilerle aynı
Olan o canavar, eğer bir yalanın kargaşaya
Attığı duyularınıza yalnızca annelerin en küçük
Çocuklarını tanıyabilmek için gereksindindikleri
Kadar küçücük bir işaret seslenirse; aramızda
Gerekirse bir ayrım yapmanız, iki su damlasını
Birbirinden ayırır gibi, biri tatlı, arı, hakiki
Ve gümüş rengi, öteki ise zehirli, yalan dolu,
Cinayetin ve ölümün ta kendisi: Anımsayın o zaman,
Sizin Thebai'nizin vatandaşı Amphitryon olduğunu,
Şimdi kırarken miğferimin üstündeki şu tüyü.

HALK

Ah! Ah! Ne yapıyorsun, o tüye dokunma,
Kalsın yerinde, sen bütün görkeminle
Gözümüzün önünde durduğun sürece.

İKİNCİ SOYLU

Yani sizce biz de mi –?

AMPHİTRYON

Bırakın beni, dostlarım.
Aklım başımda, biliyorum ne yaptığımı.

BİRİNCİ SOYLU

Nasıl isterseniz. Ama umarım ki
Benim için düşünülmemiştir sınavınız.
Eğer kararsız kaldılarsa komutanlarınız
O maymun çıktığında ortaya, bu demek değildir ki
Argatiphontidas da düşecek aynı tuzağa.
Geldi mi bir dost, onuru korunsun diye bize,
Yapılacak şey başa geçirip miğferleri
Saldırmaktır hemen, düşman bellenen kimse.
Yaşlı kadınların işidir ancak, kulak vermek
Uzun uzun düşman atlarının nal seslerine.
Bana gelince, hep işi kısa kesmekten yanayımdır;
Böyle durumlarda başlamak, oyalanmadan fazla,
Sokmaktır kılıcı düşmana bedeni boyunca.
Kısacası şu ki, Argatiphontidas bugün
Dişlerini bile kullanacaktır silah diye
Ve Ares adına söylüyorum, bir başka el değil,
Benim elimdir toprağı öptürecek o serseriye.

AMPHİTRYON

Gidelim o halde!

SOSİAS

Ayaklarınıza kapanıyorum burada,
Benim soylu, hakiki, talihsiz efendim.
Şimdi biliyorum artık, olduğu gibi gerçeği
Ve bekliyorum ihanetimin bedelini.
Vurun, tokatlayın, tekmeleyip ezin beni,
Çıt çıkarmam, bana vereceğinin ölüm olsa da.

AMPHİTRYON

Kalk ayağa. Ne oldu?

SOSİAS

Kurulan sofrada
Yemeklerin kokusunu bile çok gördüler bana.
Öteki Ben, yani sizin öteki uşağınız ise
Şeytanın tutsağı olmuştu bütünüyle,
Yani kısacası, nasıl aldılarsa sizden Amphitryon'u
Öyle çaldılar benden de Sosias'ı.

AMPHİTRYON
İşte duyuyorsunuz, vatandaşlar.

SOSİAS
Evet, Thebai'nin vatandaşları!
Buradakidir gerçek Amphitryon;
Masada oturana gelince,
Layıktır kargaların midesine.
Haydi! Saldırın şimdi eve, kıpırdanırsanız
Hâlâ sıcak bulabiliriz lahanayı.

AMPHİTRYON
İzleyin beni.

SOSİAS
Bakın! Kendi geliyor. O ve prenses.

XI. SAHNE

Jupiter. Alkmene. Mercurius. Charis.
Komutanlar. Öncekiler.

ALKMENE
Korkunç adam! Bir ölümlü, diyorsun
Ve utanca boğacaksın onun bakışlarıyla beni!

HALK
Ey ölümsüz Tanrılar! Nedir bu gördüğümüz!

JUPİTER
Bütün dünya bilmeli, sevgilim, *kimsenin*
Yaklaşmadığını senin ruhuna,
Kocandan, Amphitryon'dan başka.

AMPHİTRYON
Ey Tanrılar! Ey zavallı kadın!

ALKMENE
Hiç kimseymiş! Sen değiştirebilir misin yazılmış bir kaderi?

SOYLULAR
Bütün Olympostakiler adına! Amphitryon oradaki.

JUPİTER
Kendine de borçlusun sevgilim, bana da,
Yapacaksın, yükümlüsün kendini zorlamaya;
Toparlan şimdi ve gel, zafer beklemekte seni!

AMPHİTRYON
Şimşek, cehennem ve şeytan adına!
Hem de gözümün önünde!

JUPİTER
Bu kentin vatandaşları, hoş geldiniz hepiniz.

AMPHİTRYON
Köpek! Seni öldürmek için geldiler buraya.
Haydi bakalım!
(Kılıcını çeker)

İKİNCİ KOMUTAN
(Onun yolunu keser)
Dur bakalım!

AMPHİTRYON
Haydi diyorum, Thebai halkı!

BİRİNCİ KOMUTAN
*(*Amphitryon*'u göstererek)*
Thebaililer, yakalayın onu, o haini!

AMPHİTRYON
Argatiphontidas!

BİRİNCİ SOYLU

Cinler mi çarptı beni?

HALK

Karar verebilir mi burada bir insan gözü?

AMPHİTRYON

Bunca öfke ve sonunda intikamsız kalmak!
Ey ölüm!
*(*Sosias'*ın kollarına yığılır)*

JUPİTER

Ey koca aptal, iki sözüm var sana.

SOSİAS

Sanmıyorum iyi duyabileceğini. Öldü çünkü.

BİRİNCİ SOYLU

Neye yarar miğferin kırık tüyü?
–"Köstebekler gibi açın gözlerinizi!"
Kendi karısının tanıdığıdır aranan.

BİRİNCİ KOMUTAN

Soylular, işte oradakidir Amphitryon.

AMPHİTRYON

(Kendine gelerek)
Kimi tanıyormuş kendi karısı?

BİRİNCİ SOYLU

Onu tanıyor,
Birlikte evden çıktığını.
Üzüm bunca sarılır mı
Yetiştiği yer olmasa kendi bağı?

AMPHİTRYON

Dilerdim ki yetsin kalan gücüm
Bunları söyleyen dili koparmaya!
Hayır, o değildir kadının tanıdığı!
(Yine doğrulur)

BİRİNCİ KOMUTAN

İşte şimdi yalan söylüyorsun!
Halk görmüşken kendi gözleriyle,
Kafasını karıştırabileceğini mi sanıyorsun?

AMPHİTRYON

Hayır, yineliyorum, o değil tanıdığı!
– Kocası diye tanıyorsa onu eğer,
O zaman sormayacağım artık ben kimim diye;
Onu Amphitryon olarak selamlayacağım ben de.

BİRİNCİ KOMUTAN

Tamam. Konuşun şimdi.

İKİNCİ KOMUTAN

Yapın artık açıklamanızı, Prenses.

AMPHİTRYON

Alkmene! Karım benim! Açıkla!
Bir kez daha aydınlat beni gözlerinin ışığıyla!
Söylersen eğer ötekini tanıdığını kocan diye,
O zaman düşüncelerden bile daha hızlı
Kurtaracaktır bu kılıç seni benden.

BİRİNCİ KOMUTAN

Haydi! Karar verilecek neredeyse.

İKİNCİ KOMUTAN

Tanıyor musunuz orada duranı?

BİRİNCİ KOMUTAN

Tanıyor musunuz oradaki yabancıyı?

AMPHİTRYON

Kulağını dayadığında onca zaman, sana
Kaç sevgiyle attığını fısıldamış bu yürek
Şimdi yabancı mıdır başına?
Tanımayacak mısın onca kez, daha söylenmeden
Bakışlarınla dudaklarımdan çaldığın ezgileri?

ALKMENE

İsterdim şimdi sonrasız karanlıklara gömülebilmeyi!

AMPHİTRYON

Biliyordum. Görüyorsunuz işte, Thebaililer,
Çılgın Peneus ne kadar akabilirse geriye,
İda'nın doruklarına tırmanabilirse Boğaziçi,
Ne kadar geçilebilirse Okyanus develerle,
O kadar benimseyecektir şu yabancıyı, koca diye.

HALK

Olabilir mi? O mu Amphitryon? Ama
Karar veremiyor Alkmene!

BİRİNCİ KOMUTAN

Konuşun!

İKİNCİ KOMUTAN

Açıklayın!

ÜÇÜNCÜ KOMUTAN

Söyleyin bize! –

İKİNCİ KOMUTAN

Tek bir sözcük, Prenses! –

BİRİNCİ KOMUTAN

Yitip gittik demektir daha fazla susarsa.

JUPİTER

Bırak sesin, hakikatin sesi olsun.

ALKMENE
Dostlar, işte buradakidir Amphitryon.

AMPHİTRYON
Oradaki mi? Ey güçlü Tanrılar!

BİRİNCİ KOMUTAN
Tamam. Belli oldu kaderin. Uzaklaş artık.

AMPHİTRYON
Alkmene!

İKİNCİ KOMUTAN
Git buradan, hain, eğer istemiyorsan
Bu kararın bedelini sana ödetmemizi.

AMPHİTRYON
Sevgilim!

ALKMENE
Utanmaz rezil!
Nasıl cüret ediyorsun beni bu adla çağırmaya?
Kocamın çekingen kalmamı buyuran gözleri bile
Koruyamıyacak mı beni senin öfkenden?
Bataklıklardan da iğrenç bulduğum canavar!
Sana ne yaptım ki, kalkıp yanıma geldin
Bir cehennem gecesinin karanlığına sığınarak,
Ve akıttın zehrini üstüme?
Ey kötülüğün ta kendisi, nasıl da baktım,
Bir ateşböceği sessizliğiyle gözlerine?
Ancak şimdi görebiliyorum, nasıl bir çılgınlıkmış
Yol açan yanılmama. Parlak güneş ışığı mı
Gerekliymiş, böylesine aşağılık bir yaratığı
Ayırabilmek için şu soylu uzuvların görkeminden
Ve bir boğayı bir geyikten?
Lanetler yağsın böylesine kaba bir aldatmacaya
Kanan duyulara. Lanet olsun böyle düzmece
Ezgiler çıkarabilen göğüse!

Lanetlensin kendi sevdiğini bilemeyecek
Kadar değersiz olan ruh!
Tek istediğim kaçmaktır şimdi dağların tepelerine,
Ölü yabanlara, masumiyetimi koruyamadıkça,
Bir baykuşun bile ziyaretime gelemeyeceği diyarlara!
Git artık! Başarıya ulaştı adi hilen,
Bundan böyle ruhum hep hasret kalacak huzura.

AMPHİTRYON
Ey talihsiz kadın! Ben miydim ki,
Dün gece senin karşına çıkan?

ALKMENE
Yeter artık! İzin ver bana, sevgili efendim.
İzin ver de, biraz kısalsın şu acı saatler.
Bırak kaçayım, her biri balyoz gibi üstüme inen,
Şu binlerce bakıştan.

JUPİTER
Ey güneşten de parlak kutsal varlık!
Bir zafer beklemekte şimdi seni, Thebai'de
Hiçbir kral kızının yaşamadığı kadar görkemli.
Kal bir an daha, hepsi o kadar.
*(*Amphitryon*'a)*
Şimdi inandın mı artık Amphitryon'un ben olduğuma?

AMPHİTRYON
Artık inandım mı, öyle mi?
Ey sen insanoğlu, – daha da korkunçsun,
Soluğumun yetip söyleyebileceğimden!

BİRİNCİ KOMUTAN
Hain! Reddediyorsun, öyle mi?

İKİNCİ KOMUTAN
İnkâr mı ediyorsun?

BİRİNCİ KOMUTAN

Yani şimdi kalkıp Prensesin
Yalan söylediğini mi kanıtlayacaksın bize?

AMPHİTRYON

Tek tek hepsi hakikat söylediklerinin,
On kez arıtılmış altın bile bu kadar hakiki olamaz.
Okusaydım şimşeklerle geceye yazılanları
Ve seslenseydi gök gürültüleri bana,
Yine de inanmazdım bulunulan kehanetlere
Alkmene'nin tertemiz sözlerine inandığım kadar.
Şimdi ben de bir and içiyorum sunağın önünde,
Ve diyorum ki, yedi kez tadayım ölümü hemen,
İnanmıyorsam eğer onun, Alkmene'nin Amphitryon'u
olduğuna.

JUPİTER

Tamam! Sensin Amphitryon.

AMPHİTRYON

Ben miyim?
Peki ya sen kimsin, korkunç yaratık?

JUPİTER

Amphitryon'um. Sandım ki biliyorsun.

AMPHİTRYON

Amphitryon mu? Anlayamaz bunu hiçbir ölümlü.
Daha anlaşılır söyle bize.

ALKMENE

Ne biçim konuşmalar bunlar?

JUPİTER

Amphitryon işte! Deli adam! Kuşkun mu var hâlâ?
Argatiphontidas ve Photidas,
Kadmos Kalesi ve Yunanistan,
Işık, atmosfer ve sıvılar,
Dün, bugün ve yarınlar.

AMPHİTRYON

Buraya, dostlarım, toplanın çevremde,
Bakalım nasıl çözülecek bu bilmece.

ALKMENE

Korkunç!

KOMUTANLAR

Ne düşünmeli insan bu durumda?

JUPİTER

(Alkmene'ye)
Ne diyorsun, Amphitryon muydu
Görünen sana?

ALKMENE

Bırak sonsuza dek kalayım bu yanılgıda,
Işığın çıldırtmayacaksa ruhumu sonsuza dek.

JUPİTER

Mutluluğun laneti olacaktı bu armağanın,
Sonrasız uzaklaşmak zorunda olmasaydım yanından.

AMPHİTRYON

Konuş artık oradaki: Kimsin sen?

(Şimşekler ve gök gürültüsü. Sahneyi bulutlar kaplar. Bulutların arasından, pençelerinde şimşek çekiciyle bir kartal süzülerek iner.)

JUPİTER

Öğrenmek istiyorsun, öyle mi?
(Şimşek çekicini yakalar; kartal kaçar.)

HALK

Tanrılar!

JUPİTER
Kimmişim ben?

KOMUTANLAR VE SOYLULAR.
O korkunç ulu! Ta kendisi! Jupiter!

ALKMENE
Koruyun beni, ey Tanrılar!
*(*Amphitryon*'un kollarına yığılır)*

AMPHİTRYON
Tapıyorum sana,
Toz-toprağa bulanarak. Sensin göklerin efendisi!
Ve senindir, her nem varsa.

HALK
O, ta kendisi! Toprağa, bütün yüzler toprağa!
*(*Amphitryon*'un dışında herkes yere kapanır)*

JUPİTER
Zeus rahat etti evinde, Amphitryon,
Ve şimdi bir işaret verilecek sana,
Göstermek için bu kutsal memnuniyeti.
Bırak gitsin kara dertlerin şimdi,
Ve aç yüreğini zafere.
Sen bendeyken kendin için yaptığına gelince,
Zararı dokunmayacak sana benim ölümsüzlüğümde.
Bulmak istersen eğer ödülünü yaptıklarımda,
O zaman gidiyorum artık, dostça selamlayarak seni.
Bundan böyle ünün, benim dünyam gibi tıpkı,
Ancak yıldızlarda bulacak sınırlarını.
Eğer yetmezse sana ettiğim teşekkür, olsun,
En büyük dileğin yerine gelsin o zaman,
Dil veriyorum, söylensin şimdi, neyse.

AMPHİTRYON
Hayır, yüce Zeus, memnun değilim daha!
Tyndareos için yaptığını esirgeme Amphitryon'dan da,
Tyndareos'unkiler kadar büyük bir oğul ver ona da.

JUPİTER

Öyle olsun. Bir oğlun gelecek dünyaya,
Adı Hercules: daha önce doğmuş hiçbir kahraman,
Benim Dioskur'larım bile, boy ölçüşemeyecek onunla.
On iki büyük işin gelecek üstesinden tek başına,
Ölümsüz bir anıt yapar gibi yığarak üstüste.
Ve piramit sonunda bitip uzattığında başını bulutlara,
Basamaklarından çıkacak oğlun gökyüzüne,
Olympos'ta onu bir Tanrı olarak karşılayayım diye.

AMPHİTRYON

Teşekkürler sana! – Peki ya Alkmene, onu
Almıyor musun elimden? Bak, soluk almıyor.

JUPİTER

O, sana kalacak;
Ama bırak dinlensin, sana kalacaksa eğer!
Hermes!
(Jupiter, bu arada açılmış olan ve Olympos ile Olympostuları görmeyi olanaklı kılan bulutların arasında yitip gider.)

ALKMENE

Amphitryon!

MERCURİUS

Hemen geliyorum, Tanrı Jupiter!–
Ama önce söylemem gerek oradaki maskaraya,
Yorgun düştüğümü taşımaktan onun çirkin suratını,
Ve amberle yıkayacağımı bu Olymposlu yanakları;
Bir de şarkılara layık dayaklar yediğini,
Benim de, ne azı, ne daha fazlası, yalnızca
Tanrılardan ayakları kanatlı Hermes olduğumu!
(Çıkar)

SOSİAS

Keşke hiç şarkılara geçirmeden bıraksaydın beni!
Çünkü daha önce hiç görmedim böylesine dayak atan,
Şeytanın yaratığı bir herifi.

BİRİNCİ KOMUTAN
Tanrılar aşkına! Zaferin böylesi –

İKİNCİ KOMUTAN
Ve bunca ün –

BİRİNCİ SOYLU
Birleşmiş görüyorsun artık hepimizi –

AMPHİTRYON
Alkmene!

ALKMENE
Ah!

Yapı Kredi'nin kurucusu olan Kâzım Taşkent'in anısını yaşatacak bu dizi, ortak insanlık mirasının ürünü temel klasik yapıtları dilimize kazandırmak amacıyla hazırlanıyor. Dizinin danışma kurulu Can Alkor, Enis Batur, Ahmet Cemal, Cevat Çapan, Tahsin Yücel'den oluşmaktadır

Bu kitap 1995'in Eylül ayında, 2300 adet basılıp 0001'den 0300'e kadar numaralanmış ve bu nüshalar satış dışı tutulmuştur,
baskıda geri kazanılmış artık kâğıt kullanılmıştır.